

Ammoniet

25
JAAR

magazine

Jubileumeditie 1 november 2022

25 jaar uitvaarten

*Betrokken begeleiding
met aandacht voor
leven en dood*

Later als je groot bent

*Nadenken over je
wensen geeft rust voor
jou en je nabestaanden*

Een eigen plek in de natuur

*Een laatste rustplaats
die voor eeuwig van jou is*

©2022 | Een jubileumuitgave van Ammoniet Uitvaartbegeleiding, waarvan 21 jaar als Uitvaartbegeleiding Jacqueline Vegt.

📍 Wilhelminalaan 1
2408 EB Alphen aan den Rijn
☎ 0172 - 41 66 63

✉ info@ammonietuitvaart.nl
www.ammonietuitvaart.nl

Het papier dat gebruikt is voor dit magazine bestaat uit 100% hergebruikt papier. In samenwerking met Trees for All zijn bomen geplant ter compensatie van de productie van dit magazine, om bij te dragen aan een groenere wereld.

Met aandacht betrokken

Vormgeving: Michou van Donk, Ammoniet Uitvaartbegeleiding
Druk: Veldhuis Media / Eindcontrole: ForYou Media
Oplage: 1.000 exemplaren

Teksten Ammoniet Uitvaartbegeleiding en deelnemende publicisten.

Beeldmateriaal Onder licentie van Ammoniet Uitvaartbegeleiding en/of publicisten.

Disclaimer Ammoniet Uitvaartbegeleiding en ForYou Media stellen zich niet verantwoordelijk voor de inhoud van de ingezonden redactie van publicisten en gedane uitspraken.

Op de inhoud van dit magazine rust copyright. Niets uit deze uitgave mag op enigerlei wijze worden vermenigvuldigd zonder schriftelijke toestemming van Ammoniet Uitvaartbegeleiding. Aan de inhoud van deze uitgave kunnen geen rechten worden ontleend.

Ons logo

Een ammoniet, een fossiele schelp,
als een uniek symbool van leven op aarde
zo'n 600 miljoen jaar geleden.
Net als een ammoniet laat een mens,
meer dan enig ander levend wezen,
sporen van leven na.

Een uitvaart als een afdruk van leven
kan helpen om een betekenisvolle herinnering
voor de naasten te bewaren.

In dit magazine

Voorwoord
Jubileum 1 november 2022

Tijdslijn
Een terugblik op 25 jaar uitvaartbegeleiding

Weetjes in cijfers
Cijfers in beeld gebracht

ACHTERGROND

Met menselijke maat
Werken met hart en ziel

Welles en (ammo)nietjes
Feiten en fabels over doodgaan

In gesprek met Jacqueline en Nel
Voormalig partners aan het woord over hun samenwerking

Pand Amstelstein
Een historisch gebouw met een authentieke uitstraling

Lockdown opende nieuwe deuren
Flexibel en creatief ondanks beperkingen

Kinderen en afscheid
Wees open en eerlijk

HERINNEREN

Een blijvende herinnering
Gedenksieraden, urnen, keepsakes en troostcadeautjes

Lichtjes in het donker
Jaarlijkse herdenking van overledenen

Wereldlichtjesdag
Jaarlijkse herdenking van overleden kinderen

6

INSPIRATIE

8

Een boom voor iedere overledene 36
Een samenwerking met Trees for All

11

Breng me naar het water 39
Een wateruitvaart in het Groene Hart

Bijzonder uitvaartvervoer 40
Van rouwauto tot bakfiets

12

Later als je groot bent 42
Nadenken over je wensen geeft rust

21

Jij blijft 46
Als je nog maar een half jaar te leven hebt

22

Een eigen plek in de natuur 56
Een laatste rustplaats op een natuurbegraafplaats

28

Kisten, manden en opbaarplanken 64
Van houten kist tot rieten mand

45

De mooiste wades 67
Een warme, zachte en natuurlijke wikkel

60

UITGELICHT

Uitvaart & Compagnon 19
Het ontzorgen van uitvaartorganisaties

14

Massages bij rouw 19
Wanneer het lichaam aangeeft dat het allemaal een beetje teveel is.

50

Manu Keirse 44
Rouwdeskundige en klinisch psycholoog

72

Livestreaming bij een uitvaart 48
Save your Moments

Realistische portretten 53
Yvette Bavelaar

Tips 54, 68
Bijzondere producten en diensten

De herinnering aan een uitvaart 63
Uitvaartfotograaf Jean Paul Witteman

Eigen invulling bij een afscheid 71
Crematorium Alphen aan den Rijn

De Hospicegroep 71
Hospice Alphen aan den Rijn - Nieuwkoop

Omgedraaid 75
Een nieuwe naam voor Evo print & design

Kunstwerken van bloemen 76
Uitvaartbloemist Anja van Ettikhoven

Muziek bij jouw afscheid // Ondersteuning bij afscheid en rouw // Rouwcoaching met inzet van paarden // Een doosje troost // Je nalatenschap in de juiste handen // Liefdevolle woorden // Alles wat was // Een tastbare herinnering van kleding // Memories to Keep // Bloemenband // Uitvaartlocaties Groene Hart // Dicht op de huid // Begeleiding en zorg voor ouderen // Evertree

Lieve mensen,

Als u dit leest heeft u een prachtig magazine in handen waarmee wij als Ammoniet Uitvaartbegeleiding vieren dat we de mijlpaal van ons 25-jarig bestaan vieren!

Op 1 november 1997 heb ik de stoute schoenen aantrokken, ik vond het een mooie datum om mij in te laten schrijven bij de Kamer van Koophandel. Daarmee begon een reis die niet gepland of uitgestippeld was.

Het was een tijd waarin er voornamelijk mannen in de uitvaartbranche werkzaam waren. Bij de schriftelijke cursus die ik moest volgen om het verplichte vakdiploma 'uitvaartondernemer' te verkrijgen, waren er dat jaar voor het eerst overwegend meer vrouwelijke studenten. Dat bleek een voorbode te zijn voor een vernieuwende golf in de gesloten en sombere uitvaartwereld van toen.

Deze vrouwen ontmoetten elkaar bij de praktijkdagen van de opleiding en inspireerden elkaar om het helemaal anders te gaan doen. Omdat we niet welkom waren bij bestaande uitvaartondernemingen - 'Een vrouw? Vrouwen zijn veel te emotioneel' - werden er vele nieuwe ondernemingen gestart die als vernieuwende visie hadden dat een uitvaart op een heel persoonlijke manier ingevuld kan worden. Zo koos ik ook heel bewust voor de term 'uitvaartbegeleiding' wat in de begintijd nog wel eens vragen gaf of ik wel de hele uitvaart kon verzorgen.

Omdat ik geen enkele ervaring had met 'hoe het hoorde' bij een uitvaart, kwam ik met een open houding bij families en vroeg wat hún wensen waren. Al gauw ging rond dat bij 'Vegt' alles kon.

Ik nam ruimschoots de tijd om bij families te zijn en liet mensen vrij in hun keuzes. Geen tijdsdruk, pakketten of afgepaste hoeveelheden rouwkaarten. Deze manier van werken volgen we nog steeds. Het gaat om maatwerk, luisteren en zien wat nodig is.

Inmiddels is de uitvaartbranche enorm aan het veranderen: zijn er meer vrouwen dan mannen werkzaam, is er een enorme verscheidenheid aan uitvaartondernemingen gekomen zodat er écht wat te kiezen valt voor een familie en is er maar weinig

VOORWOORD

1 NOVEMBER 2022

meer 'standaard'. Kleurige rouwkaarten, bijzonder uitvaartvervoer, alternatieve locaties en goede catering zijn hier sprekende voorbeelden van.

In de afgelopen jaren zijn er ook maatschappelijke veranderingen geweest die gevolgen hebben gehad voor de inhoud van ons werk. Samengestelde gezinnen, ontkerkelijking, de familie als mondige consument. Het is dan ook niet verwonderlijk dat er verschillende opleidingen voor uitvaartbegeleiding op HBO niveau zijn ontwikkeld. Uitvaartbegeleiding is echt een vak geworden!

En zo is Uitvaartbegeleiding Jacqueline Vegt gegroeid naar Ammoniet Uitvaartbegeleiding. Op organische wijze groeide het team mee, in grootte maar ook in ervaring en deskundigheid. Ieder teamlid met een eigen manier van werken en met eigen talenten. Samen vormen we een kleurrijk team dat met passie en liefde dag en nacht voor families klaar staat. Een team waar ik heel erg trots op ben!

Bij het afscheid nemen van de naasten na een uitvaart, bedank ik deze mensen voor hun vertrouwen en fijne samenwerking. Zonder het vertrouwen van vele families en de collegiale samenwerking met alle mensen uit ons netwerk en mijn bevlogen teamleden, zou deze mijlpaal niet bereikt zijn. Van kosters tot rouwautochauffeurs, bloemisten en grafdelvers, vrijwilligers in het hospice tot professionele voorgangers, iedereen is een even belangrijke schakel waarmee we een uitvaart mogelijk maken zoals de naasten die voor ogen hebben.

Ik ben een dankbaar mens dat ik, naast dat ik een fijn team heb, zoveel mooie mensen mag ontmoeten. Dat we nog lang van betekenis mogen zijn!

Lieve groet,

Jacqueline Vegt

Tijdslijn

1997 Start Uitvaartbegeleiding Jacqueline Vegt

Vanuit woonhuis aan de Zadelmaker in Alphen aan den Rijn.

1998 Samenwerking met Nel Moerings

Uitvaartbegeleiding Jacqueline Vegt V.O.F. is een feit!

2000 1^e Ontmoetingsruimte

Het Joodse washuisje aan de Aarkade in Alphen aan den Rijn, een unieke plek.

2006 Verhuizing

Van het woonhuis aan de Zadelmaker naar een nieuw huisadres aan de Donizettihof in Alphen aan den Rijn.

2007 Een eigen website!

Ontworpen door Michou van Donk van Studio Salt 'n Pepper

2009 Een écht kantoor

We voegen het kantoor en de ontmoetingsruimte samen op een nieuwe plek aan de Aarkade 70 in Alphen aan den Rijn.

2010 Jubileum 12,5 jaar

Dit vieren we met de voorstelling 'Tisjoes' van Boudewijn Betzema en Ita van Dijk, in het Parktheater in Alphen aan den Rijn.

2013 Nieuwe winkel

We openen aan de Aarkade 70B 'De Aandacht', een winkel voor urnen en asbestemmingen.

2017 Nieuwe huisstijl

Opnieuw ontwerpt Michou van Donk een nieuwe website en bijbehorende huisstijl voor ons.

2017 Opnieuw een verhuizing

We zijn uit ons jasje gegroeid en verhuizen naar het monumentale pand Amstelstein (uit 1852) aan de Wilhelminalaan 1 in Alphen aan den Rijn.

2019 Naamswijziging

Nel Moerings gaat met pensioen, de V.O.F. wordt ontbonden en we krijgen een nieuwe naam: Ammoniet Uitvaartbegeleiding.

2022 Jubileum 25 jaar

Op 1 november 2022 is het precies 25 jaar geleden dat Jacqueline is gestart. Wat een reis in de tijd!

het telt

de lijnen

als touwtjes in handen

bewegen ze mee

de schermen

als vensters op de wereld

geven ze zicht

hoor zie neem aan weet

lees stuur geef uit deel

daar en straks

is hier en nu

het is je

om het leven

TEKST MEREL MORRE

Weetjes in cijfers

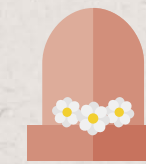
25

jaar
uitvaartbegeleiding

waarvan 21 jaar als
Uitvaartbegeleiding Jacqueline Vegt

3.954

uitvaarten verzorgd

1581

begravenissen

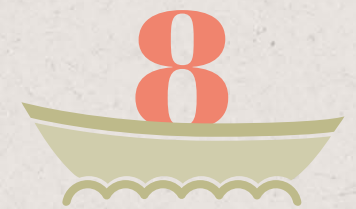
2373

crematies

49.425

rouwkaarten gedrukt

wateruitvaarten

37 soorten rouwvervoer

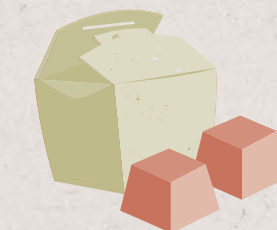
829

bomen geplant
i.s.m. Trees for All

11

bijeenkomsten
Wereldlichtjesdag

2.040

doosjes troost

hoge
hoeden

22

stagiaires

ontelbare
kopjes koffie

Met MENSELIJKE maat

TEKST HET TEAM VAN AMMONIET UITVAARTBEGELEIDING BEELD MICHOU VAN DONK MEER WETEN? AMMONIETUITVAART.NL

Al heel wat jaren doen zij met hart en ziel hun werk. Maar wie zijn nou eigenlijk de gezichten achter het team van Ammoniet Uitvaartbegeleiding?

Jacqueline Vegt begon 25 jaar geleden aan de keukentafel onder haar eigen naam een uitvaartonderneming in Alphen aan den Rijn. Inmiddels is er een tiental collega's bijgekomen en is de naam gewijzigd in Ammoniet Uitvaartbegeleiding.

Het team bestond in de eerste 22 jaar uit alleen maar vrouwen. Zo stonden de uitvaartbegeleidsters bij de meeste uitvaartlocaties en families vooral bekend als 'de dames van Vegt'. Maar daar kwam in 2019 verandering in, toen de eerste mannelijke uitvaartbegeleider het team kwam versterken.

Het vak is in de afgelopen jaren steeds minder plechtig geworden, maar zeker niet minder intens. In al die jaren is onze visie op het organiseren van een afscheid hetzelfde gebleven. Uitvaarten begeleiden is en blijft mensenwerk en daarom zijn de uitvaartbegeleiders van Ammoniet Uitvaartbegeleiding altijd met aandacht betrokken bij de

nabestaanden, om een persoonlijk en passend afscheid te kunnen organiseren.

Het is belangrijk om de tijd te nemen, goed te luisteren naar de wensen van de nabestaanden en hen mee te nemen in de mogelijkheden. Om er voor ze te zijn wanneer dat nodig is en ze de vrijheid te geven wanneer ze iets zelf willen doen.

De uitvaartbegeleiders nemen hun levenservaring mee in het werk, dat wat ze hebben leren kennen aan liefde, verlies, dood en afscheid. En toch worden ze ook gevormd door wat ze meemaken bij de families. Ook al is het niet het persoonlijke verlies wat zij dragen, het doet iets met hen. Ze beseffen hoe kwetsbaar het leven is en zien de kracht van liefde en om elkaar heen staan. En dat het belangrijk is dat iedereen gehoord en gezien wordt, zodat eenieder de kans krijgt om goed afscheid te nemen. ☺

Het team stelt zich voor in dit magazine!

HET TEAM

Jacqueline Vegt

Eigenaar en uitvaartbegeleidster

In 1997 startte ik mijn eigen uitvaartonderneming. Het is niet bepaald een beroep dat uit de beroepskeuzetest komt. Ik las in een magazine een interview met iemand die een eigen uitvaartonderneming begon. Ik heb het idee een jaar in de ijskast gezet. In dat jaar maakte ik een paar uitvaarten mee waar ik verdrietiger vandaan kwam dan dat de uitvaart was. De organisatie was tenenkrommend en dat gaf mij het extra zetje om dit vak verder te onderzoeken.

Ik heb altijd graag met mensen gewerkt. Na mijn opleiding aan de sociale academie in Kampen heb ik werkervaring opgedaan bij het studentenpastoraat in Arnhem en ben na wat omzwervingen als mentor bij een kamertrainingsproject voor Alphen jongeren beland.

Voor het werken in de uitvaartbranche was indertijd een vakdiploma verplicht. Dit bleek een schriftelijke cursus te zijn met twee keuzerichtingen: uitvaartleider of uitvaartondernemer. Na het behalen van het ondernemersdiploma bleek dat later goed van pas te komen, want na enkele sollicitaties werd het duidelijk dat niemand het zag zitten om een jonge vrouw met kinderen op parttime basis aan te nemen. Dus besloot ik zelf een onderneming op te zetten.

Tijdens een vakantie bedacht ik het logo, liet briefpapier en visitekaartjes ontwerpen en er werden een telefoon en computer aangeschaft. En toen was het wachten op de eerste melding.

Luisteren, rust brengen en vertrouwen scheppen, vind ik heel belangrijk als ik voor de eerste keer een familie ontmoet. Wat wil en kan een familie zelf doen, waarin kan ik ze ontzorgen? Bij een afscheid ben ik waar nodig op de voorgrond aanwezig, maar het liefst ben ik op de achtergrond. Het is prachtig om mee te maken dat mensen die in het begin niets willen zeggen, vervolgens een verhaal gaan schrijven om voor te lezen

en dan uiteindelijk toch besluiten om zelf iets te vertellen bij de afscheidsbijeenkomst.

Het is belangrijk dat er naar mensen geluisterd wordt. Dat er écht tijd en aandacht is. Dat is nodig om tot goede keuzes te komen. Voor iedere dag zijn er weer andere beslissingen te maken, maar niet alles hoeft tegelijk.

Doodgaan is een levenservaring. Na een overlijden schieten de meeste mensen snel in handelen, maar sta eerst eens stil bij wat er is gebeurd. Je hoeft niet binnen een uur een uitvaartonderneming te bellen. Ga er eens even bij zitten. Besef wat er gebeurd is. Een overlijden heeft een hele grote impact.

Uitvaarten begeleiden is en blijft een mooi vak, omdat iedere familie een eigen dynamiek en verhaal heeft. Mensen zullen mij altijd blijven boeien.

5 vragen aan Jacqueline

1 Wat wil je als tip meegeven?

Het is waardevol om het af en toe eens over te hebben de dood, aan de keukentafel. Maak een 'laatje voor later'. Als je een mooie tekst tegenkomt, of een afbeelding die op je rouwkaart zou passen, berg het op in een laatje of een aparte plek. Ook wat je beslist niet zou willen is een belangrijk gegeven.

2 Wat vind je een top uitvaartlocatie?

Natuurbegraafplaats Koningsakker in Arnhem.

3 Wat is jouw levensmotto?

Ieder heeft zijn of haar eigen pad in het leven te lopen. Leven en laten leven.

4 Heb je nagedacht over je eigen afscheid?

Jazeker, er staan een aantal wensen op papier voor mijn naasten, maar alle ruimte voor hen om het in te vullen zoals zij het prettig vinden. Eén wens staat vast, dat ik begraven wil worden op een natuurbegraafplaats, vanwege de eeuwige grafrust.

5 Je bent een echte Ammoniet als je...

op een bescheiden manier oprechte aandacht voor een ander hebt, interesse toont en een luisterend oor kan bieden.

Een blijvende herinnering

Winkel De Aandacht is er voor gedenksieraden, urnen, keepsakes en troostcadeautjes.

TEKST SUSAN STOLWIJK BEELD SEE YOU GEDENKSIERADEN MEER WETEN? AMMONIETUITVAART.NL/DE-AANDACHT AFSpraak MAKEN? BEL 0172 - 41 66 63 OF MAIL NAAR INFO@AMMONIETUITVAART.NL

Naast het begeleiden van uitvaarten kun je bij Ammoniet Uitvaartbegeleiding terecht voor een aandenken aan een overleden dierbare, zoals gedenksieraden, urnen, keepsakes en troostcadeautjes. Een 'keepsake' is een klein aandenken, zoals een houten of stenen hartje waar eventueel ook wat as, een haarlok of dierbaar sieraad in bewaard kan worden. Hiervoor hebben wij 'De Aandacht' ingericht, in de meest authentieke kamer van ons pand aan de Wilhelminalaan. In 'De Aandacht' is een gevarieerd aanbod van mogelijkheden die je kunt bekijken. Onze collectie urnen bestaat uit verschillende materialen en kleuren. Een aantal producten hebben we in de winkel staan, maar wat we niet op voorraad hebben kunnen we bestellen.

Op maat

Een uitgebreide collectie urnen voor binnen en buiten kun je in onze winkel zien. Er zijn standaard urnen in verschillende materialen, zoals keramiek en glas, uit een bestaande collectie. Maar urnen kunnen ook helemaal naar eigen wens worden ontworpen en gemaakt. Door gebruik te maken van een andere kleur, of door

een afbeelding of tekst toe te voegen op een urn ontstaat er een unieke en heel persoonlijke asbestemming. Ook zijn er vaak diverse maten verkrijgbaar. Van varianten voor volwassenen tot kleinere mini urnen. In deze mini urnen kun je een deel van de as van een dierbare bewaren. Zo kan ieder kind bijvoorbeeld een beetje as thuis bewaren in een persoonlijk gekozen object.

Gedenksieraden

Gedenksieraden zijn er in heel veel uitvoeringen en maten en niet altijd alleen bedoeld om een beetje as in te bewaren. Assieraden, zoals asbedels, ashangers, asarmbanden en edelstenen hebben een kleine ruimte waar een symbolische hoeveelheid as in kan worden verwerkt. Zo draag je jouw dierbare altijd dichtbij je. Assieraden kunnen subtiel of opvallend zijn en zijn er voor mannen, vrouwen en kinderen. Een gedenksieraad als persoonlijke herinnering kan ook alleen een gravure of vingerafdruk bevatten. Een sieraad met een combinatie van asverwerking en gravure is natuurlijk ook mogelijk. Assieraden kunnen ook samen met

een goud- of zilver-smid worden ontworpen en gemaakt. Een heel persoonlijk sieraad waar bijvoorbeeld ook 'eigen' goud of bijvoorbeeld een trouwring in kan worden verwerkt.

Alle tijd

Susan Stolwijk staat voor je klaar om met je mee te denken over een passend aandenken. Daarvoor neemt ze ruim de tijd. Ze gaat met je in gesprek en er is tijd voor jouw verhaal. Aan de hand van je wensen en ideeën gaan jullie samen op zoek naar een mooi en passend aandenken. Je hoeft daarbij geen overhaaste beslissingen te nemen. Het is fijn als je een weloverwogen keuze maakt voor een aandenken dat goed voelt. Een aandenken met een persoonlijk karakter is waardevol en kan een stukje troost bieden. Je kunt met Susan een persoonlijke afspraak maken voor een vrijblijvend adviesgesprek. ☺

Als onderdeel van onze dienstverlening kunnen wij de asbus voor je ophalen bij crematoria in de regio en verzorgen wij het vullen van de urn of assieraad. Ook als de uitvaart niet is verzorgd door ons, kun je gebruikmaken van deze dienstverlening.

We werken samen met verschillende leveranciers en beeldend kunstenaars, zoals bijvoorbeeld Jorien van Heuvel (De Kneedbare Steen), Geert Kunen (Funeral Products), Anke van der Kwaak, Annoesjka den Haan (Artmind), Silent Stones, Cekabe urnen, Eeuwige Roos, Michel Kuipers, See You Gedenksieraden en Gedenksieraden.nl

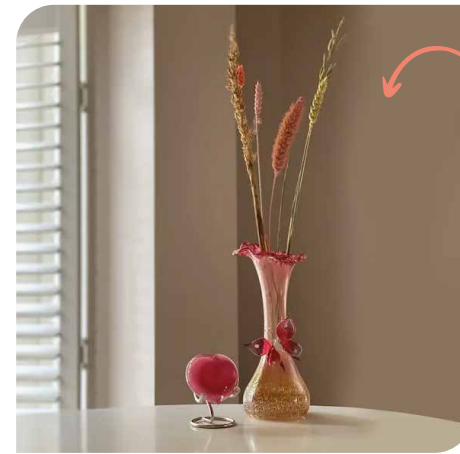

Michel Kuipers

'Een kunstwerk spreekt waar woorden tekort schieten'. Deze handgemaakte urnen hebben een zachte uitstraling en zijn in veel kleuren te maken. Michel Kuipers gebruikt keramische materialen die kleurecht, wintervast en sterk zijn.

MEER WETEN? MICHELKUIPERS.NL
VERKRIJGBAAR BIJ WINKEL DE AANDACHT

ASBESTEMMINGEN

Eeuwige Roos

Eeuwige Roos biedt een verscheidenheid aan sierlijke lieflijke as-en gedenkornamenten die in diverse kleurcombinaties verkrijgbaar zijn. Elk ornament is met de hand vervaardigd uit kristalglas. Daardoor is elk ornament uniek.

MEER WETEN? EEUWIGEROOS.COM
VERKRIJGBAAR BIJ WINKEL DE AANDACHT

See you

De gedenksieraden van See You symboliseren het afscheid nemen én het gezien worden van de overleden dierbare, in een mooi sieraad. Heel subtiel blijft de as in deze gedenksieraden zichtbaar.

MEER WETEN? SEEYOUGEDENKSIERADEN.NL
VERKRIJGBAAR BIJ WINKEL DE AANDACHT

Artmind urntotem

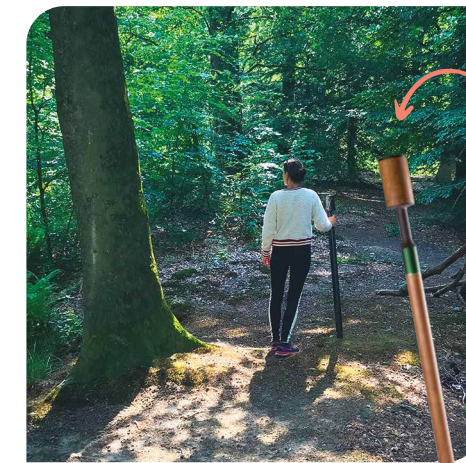
Handgemaakt keramiek met de kracht van imperfectie. Iedere urntotem is uniek. De totem wordt helemaal met de hand gevormd en je kan het persoonlijk samenstellen, met eigen namen, data, woorden en teksten.

MEER WETEN? ARTMIND.NL
VERKRIJGBAAR BIJ WINKEL DE AANDACHT

Kneedbare Steen

De Kneedbare Steen is een moderne pottenbakkerij, waar het ambacht en de liefde voor het werk centraal staan. De urn wordt geheel naar jouw wens gemaakt. Jorien van Heuvel maakt gebruik van eenvoudige vormen en helder kleurgebruik.

MEER WETEN? KNEEDBARESTEEN.NL
VERKRIJGBAAR BIJ WINKEL DE AANDACHT

Tolad asverstrooiing

De TOLAD is een wandelstok die je vult met as. Bij iedere stap in de natuur zet je de stok op de grond en druk deze licht in: zo laat je telkens een beetje as vrij. De as wordt na een paar dagen volledig door de natuur opgenomen.

MEER WETEN? TOLAD-ONE.COM
VERKRIJGBAAR BIJ WINKEL DE AANDACHT

Beyond Life urn

Deze urn is oplosbaar en ontwikkeld voor het verstrooien van as in water of het begraven van as in de aarde. Aan elke urn zit een blad met zaad van zowel bloemen als een boom. Verkrijgbaar in verschillende kleuren.

MEER WETEN? BEYONDLIFE.NL
VERKRIJGBAAR BIJ WINKEL DE AANDACHT

Funeral Products

Een breed en duurzaam aanbod voor een persoonlijk aandenken, voorzien van verschillende bijzonderheden die aansluiten bij de wijze waarop nabestaanden een overledene willen herdenken.

MEER WETEN? FUNERALPRODUCTS.NL
VERKRIJGBAAR BIJ WINKEL DE AANDACHT

Geert Kunen

De keramische urnen van kunstenaar Geert Kunen worden met de hand geboetseerd uit hoogwaardige klei en voorzien van een laagje brons. De creaties worden niet direct herkend als urn, maar als kunstobject dat past in elk interieur.

MEER WETEN? FUNERALPRODUCTS.NL
VERKRIJGBAAR BIJ WINKEL DE AANDACHT

Cekabe urnen

Handgemaakte keramische urnen en gedenktekens, geschikt voor binnen en buiten. Ieder product is uniek. Cekabe staat voor persoonlijke betrokkenheid en kundigheid. Zij dragen bij aan een product dat bij je past.

MEER WETEN? URN.NL
VERKRIJGBAAR BIJ WINKEL DE AANDACHT

HET TEAM

Henriëtte van der Knijff

Uitvaartbegeleidster

In de zorg ben ik begonnen met werken als avondhoofd in een verpleeghuis, waarbij ik veel ervaring heb opgedaan met terminale patiënten. Dit onderdeel van mijn werk sprak mij toen al aan. De zorg voor een ander zit in mij. Sinds 2005 geef ik deze zorg door uitvaarten te organiseren waarbij iedereen zich gehoord en gezien voelt.

Dit werk doe ik nog steeds met heel veel liefde. De laatste zorg van een

overledene doe ik meestal zelf of met iemand van de familie. Dat is een heel mooi startpunt. Dan heb je al zo'n basis gelegd, het scheidt een band. Ik vind het fijn om er dan voor ze te zijn en met ze mee te lopen. Soms vertellen ze een stukje familiegeschiedenis. Het is goed om op die manier een vertrouwensband op te bouwen. Het geeft me inzicht in het gezin en de andere nabestaanden. Dit helpt om een passend afscheid te verzorgen.

In situaties waarbij de uitvaart met veel verschillende mensen wordt afgestemd is het belangrijk om betrokken en geduldig te zijn. Iedereen heeft zijn eigen wensen en gevoel. Ik wil dat men zich gehoord

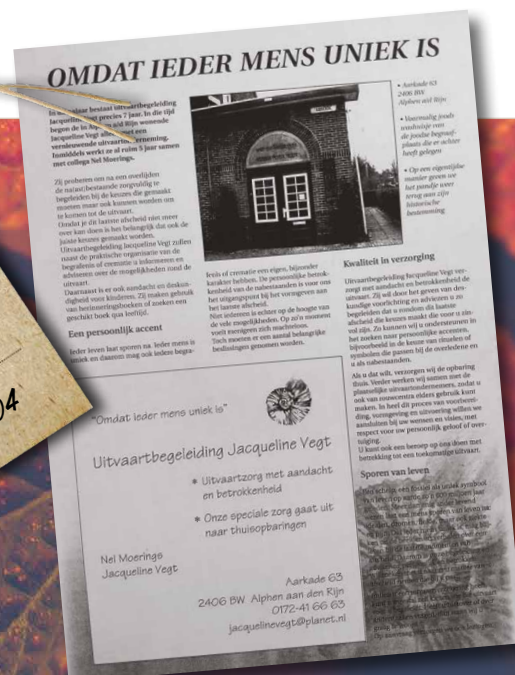
en begrepen voelt. Ik durf vragen te stellen en uiteindelijk richting te geven aan een beslissing. Maar eerst luisteren en meedenken, daar begint het mee.

Een uitvaart kun je maar één keer doen. Het is als een soort finale waarvoor je niet kunt oefenen. Met veel liefde en zorg draag ik bij aan een afscheid waarvan de familie achteraf zegt: 'zo hebben we het bedoeld.'

5 vragen aan Henriëtte

- 1 Wat wil je als tip meegeven?**
Denk vast na over je leven en over de dood. Ga verkennen wat mogelijk is, als je het fijn vindt om hier op voorbereid te zijn.
- 2 Wat vind je een top uitvaartlocatie?**
De locatie moet vooral bij de mensen passen, of het nu een landelijke locatie is of een kerk. Ik vind Ford Wierickerschans in Bodegraven en de Oudshoornse Kerk in Alphen aan den Rijn erg mooi. Het zijn allebei monumentale panden waar je ook met de boot kunt komen.
- 3 Wat is jouw levensmotto?**
Geniet van elke dag en geef zin aan je leven.
- 4 Heb je nagedacht over je eigen afscheid?**
Ja, ik wil graag begraven worden. Mijn gezin weet goed wat mijn wensen zijn.
- 5 Je bent een echte Ammoniet als je...**
heel goed kunt luisteren, je kunt verplaatsen in anderen en je mensen persoonlijk benadert.

UITGELICHT

Uitvaart & compagnon ontzorgt uitvaartorganisaties

TEKST UITVAART & COMPAGNON EN AMMONIET UITVAARTBEGELEIDING **BEELD** MICHOU VAN DONK **MEER WETEN?** UITVAARTCOMPAGNON.NL **CONTACT** 06 - 50 63 19 42 **E-MAIL** INFO@UITVAARTCOMPAGNON.NL

Wanneer wij handen tekort komen maken wij met genoeg gebruik van de diensten van Uitvaart & Compagnon.

Uitvaart & Compagnon ontzorgt uitvaartorganisaties door het overnemen van de volledige begeleiding van een uitvaart wanneer een verzoek niet door de organisatie zelf gefaciliteerd kan worden. Zo ook voor ons. De bekende en ingewerkte uitvaartcompagnons werken voor en namens ons en hanteren onze filosofie en werkwijze met de intentie rust, overzicht en continuïteit te waarborgen voor zowel de nabestaanden als onze organisatie.

Uitvaart & Compagnon is een initiatief van Joke Eek. Het is haar weloverwogen antwoord op het capaciteitsvraagstuk in de uitvaartbranche. Een taak waar het woord 'dienstbaarheid' bij past. Verbondenheid. Aanreiken wat nodig is. Als gedegen vakvrouw en als medemens.

uitvaart & compagnon
uw partner in continuïteit

UITGELICHT

Massage bij rouw

TEKST DANIËLLE HOEK, MASSAGE BY DAAN **BEELD** MASSAGE BY DAAN **MEER WETEN?** MASSAGEBYDAAN.NL

Wanneer het lichaam aangeeft dat het allemaal een beetje teveel is, wil het rusten. En juist die complete ontspanning lijkt dan moeilijk te vinden. Met aandachtige aanrakingen help ik jou op zoek te gaan naar wat jouw lijf wil vertellen. Ik nodig jou uit ruimte te bieden aan je verdriet, of dat wat gevoeld wil worden: via je lichaam, zonder dat het hoofd daar wat van hoeft te vinden. Compassievol en met een vleugje nieuwsgierigheid. De herkenning, de erkenning, de veiligheid. Ik bied je een plek waar alles mag zijn.

Massage by Daan is aangesloten bij het Netwerk Rouwen met Compassie

ik mis je
heen en weer en halverwege
overal mis ik je

ik zoek je
in gister, morgen en vandaag
overal zoek ik je

ik vind je
terug en lief en mooi
overal vind ik je

ik bewaar je
waar je
maar wilt
overal bewaar ik je

altijd

TEKST MARGREET JANSEN

SPIRALEN IN DE NATUUR

ACHTERGROND

Welles en (ammo)nietjes

*Feiten en fabels
over doodgaan*

- 1. Als je begraven wordt eten de wormen je op. **Niet waar**
- 2. Een kwal is het enige levende wezen dat onsterfelijk is. **Waar**
- 3. Er sterven meer mensen in de winter. **Waar**
- 4. In Nederland mag je as overal uitstrooien. **Waar**
- 5. Van je zintuigen is je zicht het eerste wat je verliest als je sterft. Je gehoor staat op de laatste plek. **Waar**
- 6. Elk jaar gaan 100 mensen dood omdat zij in een pen stikken. **Niet waar**
- 7. Je nagels en haren groeien door na je dood. **Waar**
- 8. Het is mogelijk om je letterlijk dood te lachen. **Niet waar**

Echt waar!

- 1. Veel mensen zeggen voor crematie te kiezen, omdat ze bang zijn voor wormen die onder de grond aan hun lichaam knagen. Die angst is onterecht. Tegenwoordig komt er aan de ontbinding geen worm meer te pas, om de doodeenvoudige reden dat wij onze doden volgens de voorschriften van de wet zo'n 50-70 centimeter diep begraven. En dat is te diep voor wormen om in leven te blijven.
- 2. Een *Turritopsis Dohrnii* kwal is het enige dier ter wereld dat onsterfelijk is. Als ze 'oud' worden, vallen hun tentakels uit, zakken ze naar de bodem van de zee en beginnen ze weer als babykwal.
- 3. Vooral 80-plussers. Omdat deze groep ouderen groeit, overlijden ook meer mensen, vooral in de winter. Ook vanwege kou en griep overlijden er in de wintermaanden meer mensen.
- 4. Enkele plekken zijn specifiek verboden, zoals bijvoorbeeld (in de buurt van) speeltuinen, op verharde wegen, bij plekken waar grondwater wordt gewonnen en op akkers of weilanden. Doe je dat toch, dan riskeer je een boete als je betrappt wordt. Op bepaalde plekken wordt een oogje dichtgeknepen. Bijvoorbeeld als je met een urn het bos in gaat. Maar er zijn veel andere legale opties, zoals uitstrooien op open zee.
- 5. Daarom is het ook zo van belang om te blijven praten tegen iemand die in coma ligt, ook al krijg je geen respons.
- 6. Elk jaar sterven 100 mensen omdat ze stikken in een balpen. De pen is duidelijk machtiger dan het zwaard.
- 7. Hier is niets van waar. Het lichaam verliest vocht door verdamping, waardoor de huid zich terugtrekt. Daardoor kan het lijken alsof de nagels en haren van een overleden persoon zijn gegroeid.
- 8. Alex Michell, een vijftigjarige Engelsman, lachte tijdens het kijken van de TV-show 'Goodies' twintig minuten lang aan een stuk. En toen hield zijn hart ermee op.

Bron: CBS, Waarmaar.nl en Amazine.com

In gesprek met

TEKST MICHOU VAN DONK IN GESPREK MET JACQUELINE VEGT EN NEL MOERINGS BEELD MICHOU VAN DONK

Jacqueline en Nel, voormalig partners, over hun samenwerking, jarenlange ervaring en bijzondere situaties waar vaak geen woorden nodig waren.

‘Samen staan we sterk’

Hoe hebben jullie elkaar leren kennen?

Nel: Ik heb jaren in het hospice gewerkt in Alphen aan den Rijn. Ik werkte bij families aan huis. Op een avond las ik een artikel over Jacqueline in de krant. Zij begon toen net als uitvaartbegeleidster, met de intentie om het anders te doen, met een nieuwe visie op uitvaarten begeleiden. Ik kende op dat moment alleen de traditionele uitvaartbegeleiders en uitvaarten, met mensen die gekleed waren in het zwart... ik vond het een interessant verhaal. Via het hospice kregen we een paar maanden later een thema-avond aangereikt; Jacqueline kwam vertellen over haar werk. Ik zag daar, tot mijn verbazing, een jonge sprankelende vrouw, vol passie vertellen over haar werk. Mijn collega's en ik zaten allemaal ademloos te luisteren. Wat wij in de terminale zorg ook als ervaring hadden was de behoefte om een tijdje met de mensen mee te lopen, ze bij te staan. En dat dit ook van toepassing kan zijn bij een afscheid, het begeleiden van een uitvaart, door mensen tijd te geven, met ze mee te denken; daar had ik nog niet eerder bij stil gestaan. Daar ontstaan vaak hele mooie momenten. Jacqueline gaf aan dat ze op zoek was naar iemand die met haar mee wilde werken, met name voor de laatste verzorging van overledenen. Op de terugweg naar huis was ik heel erg onder de indruk van haar verhaal en haar visie.

Ik kon er niet over uit dat het ook zo kon. En toen heb ik de keuze gemaakt om Jacqueline te gaan ondersteunen. Het klikte vanaf het eerste moment.

Jacqueline: We ontdekten, hoe verschillend we ook zijn, dat we ook overeenkomsten hadden. Allebei zijn we Tweelingen en we hadden allebei de ervaring hoe het is om van huis uit protestants opgevoed te zijn en een katholieke partner te hebben. Onze partners kwamen allebei uit een gezin van veertien kinderen. Nel kwam erbij toen ik ongeveer een jaar was gestart met de uitvaartbegeleiding. Ik zie ons samen als de grondleggers van het bedrijf. We hebben zo'n 20 jaar samengewerkt en de basis gelegd van Ammoniet Uitvaartbegeleiding.

Hoe was jullie rolverdeling?

Jacqueline: We hebben nooit een rolverdeling afgesproken, maar we groeiden allebei op den duur in onze eigen rol. Ik bedacht de visie en de lijn die ik wilde volgen met het bedrijf en Nel heeft daar in de praktijk handen en voeten aan gegeven.

Nel: Jacqueline heeft altijd de leiding gehad. Zij had ook de zorg voor de administratie en andere zakelijke aspecten, wat

heel arbeidsintensief was. Ik had meer een zorgende rol dan een leidinggevende. En we vulden elkaar daarin goed aan.

Jacqueline: De eerste 6, 7 jaar hebben we heel intensief met z'n tweeën gewerkt. Toen kwam Henriëtte erbij.

Nel: We hebben toen keihard gebuffeld. Hoe hebben we dat ooit zo kunnen volhouden? Met onze jonge gezinnen ernaast. Soms wilden we elkaar even in de luwte houden en gunden we elkaar een weekendje weg. Dan hadden we een hele heftige week gehad. We hadden niet de intentie om groter te groeien met het bedrijf. Samen stonden we sterk. Maar Henriëtte had zich bij ons gemeld om te zien of het werk voor haar geschikt zou zijn. De kennismaking met haar voelde zo goed en het was zo druk op dat moment, dat het goed was dat Henriëtte erbij kwam. We hadden niet eens tijd om haar fatsoenlijk in te werken. Ze heeft meegelopen, goed gekeken en veel geluisterd. En al snel wist ze dat dit vak goed bij haar paste. Ik weet nog dat er een jong kindje was overleden, wat heel heftig was. Henriëtte ging mee en ze zat heel stil te luisteren. Maar op een gegeven moment zei ze iets, waardoor de moeder van het kindje haar hoofd op de schouder van Henriëtte legde. En toen dacht ik: dat is ze. Dat kleine gebaar, niet de grote woorden, dat raakt. En toen is ze bij ons gekomen. Dat is een hele goede beslissing geweest.

Nel, de collega's noemden jou ook wel 'de moeder' van het team. Herken je jezelf daarin?

Nel: Ja, als ik nu terugkijk dan is dat misschien wel zo. Ik heb ook wel eens gehoord bij Funeral Assist (ondersteunend bedrijf in rouwvervoer) dat ze mij 'Mama Nel' noemden. Dat vind ik wel mooi, omdat dat zegt dat we elkaar blijkbaar goed aanvoelden. En het zorgen voor de collega's uit het team, dat ging als vanzelf.

Waarin konden jullie elkaar versterken?

Jacqueline: Wat ik van Nel heel erg geleerd heb is om oog te hebben voor mensen die wat extra hulp nodig hebben. Bijvoorbeeld als mensen, die slecht ter been zijn, bij een condoleance in een rij staan te wachten en ze dan even naar voren halen of een stoel aan te bieden.

Ook heb ik van haar geleerd om wat royaler met geld om te gaan. Ik ben van huis uit opgevoed met het streven heel erg zuinig te zijn met geld. En Nel bracht daar een soort lichtheid in om een ander ook daarin iets te gunnen, om dat te delen met een ander.

Nel: We vertrouwden elkaar volkomen. Ik heb Jacqueline wel eens gestimuleerd om iets te doen wat zij uit bescheidenheid niet deed.

Wat heb je geleerd in de afgelopen jaren?

Jacqueline: In het begin werd alles minutieus doorgesproken als ik bij een familie was, van a tot z. Nu kan ik dat veel meer

loslaten en vertrouw ik op mijn intuïtie en ervaring. Natuurlijk stem ik dingen af, maar dat hoeft niet meer zo extreem als hoe ik dat vroeger deed. Bij de ene familie gaat het heel vlot en bij de andere is veel meer tijd nodig.

Daarnaast heb ik geleerd dat je alle beslissingen de tijd en de ruimte moet geven. Dan komt er een invulling aan een afscheid tot stand waar goed over nagedacht is. Als er spanning is bij een familie, dan probeer ik om het zo te laten zijn. Maar dreigt er een situatie te ontploffen, dan voel ik het als mijn verantwoordelijkheid om mensen met elkaar te verbinden. Want anders komen we niet tot een afscheid.

Nel: Ik leerde door de jaren heen dat je kinderen het beste kunt betrekken bij een overlijden en dat je ze zo eerlijk en volledig mogelijk moet antwoorden op hun vragen. Door ze alleen te laten met hun gedachtes, ze niks uit te leggen, maak je de situatie enger dan nodig. Ik herinner me twee jonge kindjes die het heel eng vonden om bij hun overleden moeder te gaan kijken. Nadat we een paar keer bij ze in huis waren geweest liepen ze zonder na te denken met ons mee naar hun moeder. Ze vroegen of hun moeder koud aanvoelde. Ik zei dat ze wel

even konden voelen. Het kleine handje aaide zachtjes over haar wang. Het viel ze mee. Sindsdien zijn ze nog meerdere keren naar boven gelopen om even bij hun moeder te zijn.

Nel, hoe omschrijf je Jacqueline het beste?

Nel: De betrokkenheid van Jacqueline is heel bijzonder. Jacqueline ziet mensen, mensen voelen zich gehoord en gezien door haar. Zelfs jaren later na een afscheid, als ze elkaar nog eens tegenkomen.

Jacqueline: Ik draag de situatie met de mensen mee. Dat is vaak in een hele persoonlijke en verdrietige sfeer. Het bijzondere daaraan vind ik dat er totaal tegenovergestelde situaties kunnen ontstaan, waarvan ik deel mag uit maken. Van een intiem en sereen afscheid in de natuur tot een expressief afscheid in de stijl van Herman Brood... het zijn allemaal verhalen apart. En dat blijft mij bij.

Nel: Jouw inzicht is ook heel groot. Hoe je dingen aanpakt en organiseert. Dat heeft er voor gezorgd dat ik rustig aan de zijlijn met je mee kon lopen.

Jacqueline, hoe omschrijf je Nel het beste?

Jacqueline: Nel kijkt altijd wat ze binnen haar vermogen voor anderen kan doen. Als je het hebt over mensen écht zien, dan is dat iets waar Nel een natuurtalent voor heeft. Zij maakt net even dat extra gebaar, geeft die extra aandacht, waardoor mensen zich gehoord voelen en ook jaren later nog bij haar terugkomen om haar daarvoor te bedanken. Een klein gebaar kan soms van wezenlijk belang zijn voor iemand.

Wat is het mooiste wat je in de afgelopen jaren hebt ervaren?

Jacqueline: De rijkheid om zoveel mooie mensen te ontmoeten, fijne families. Voor hen is het verdrietig dat je ze op die manier tegenkomt, maar voor mij is het bijzonder dat je het vertrouwen krijgt om ze te begeleiden. Mensen blijven me boeien.

Nel: En wat het verschil is met Ammoniet Uitvaartbegeleiding, in tegenstelling tot grotere bedrijven, is dat vaak de kleine uitvaarten met betrokkenheid zo belangrijk zijn. Het gaat niet om de grote gebaren en middelen. Je moet de mensen blijven zien, dichtbij ze blijven. Blijf nadenken hoe je het zo persoonlijk en zo eigen mogelijk kan maken, binnen het budget dat er is. Dan pas is het goed en dankbaar werk.

Jacqueline: het kan er aan de buitenkant misschien goed uitzien, maar het gaat om de binnenkant. De essentie blijft de mens en niet de middelen. Vaak wordt in onze branche gezocht naar nieuwe vormen, een gekleurde kist, een nieuwe rouwauto, om te breken met het stoffige imago van de alom bekende vormen. Natuurlijk kan dit mooi zijn als het passend is bij de overledene en de nabestaanden. Maar je moet je realiseren dat het allemaal buitenkant is. De essentie van een afscheid is juist het onzichtbare.

Na de heftigheid van een uitvaart, waarbij je dichtbij betrokken bent geweest bij de emoties van nabestaanden, kan ik me voorstellen dat het goed is om de balans te zoeken in je vrije tijd. Hoe besteed je jouw vrije tijd het liefst?

Jacqueline: Ik doe vaak even een powernap! Dan crash ik op de bank en slaap ik ongeveer een half uur. Daarna kan ik weer verder. Dat wil niet zeggen dat de heftigheid van een uitvaart dan helemaal uit mijn hoofd is, maar ik heb wel weer nieuwe energie te pakken. Ik lig niet zo snel wakker van een uitvaart. Het kan me wel bezighouden, maar als ik het regelwerk klaar heb, dan heb ik daar rust in.

Ik vind het ook heerlijk om te strijken, af te wassen, te wandelen of in de tuin te werken. Aardse dingen doen, waarbij je niet hoeft na te denken. Dat is een hele goede remedie als je een heftige uitvaart achter de rug hebt.

Nel: Wij hadden ook heel veel aan elkaar als we samen een heftige uitvaart hadden gedaan. We zaten dan vaak in de auto ons hart te luchten, na te praten. Er was eens een uitvaart van een jonge moeder van drie jonge kinderen. Het was een bijzondere familie en de week was heel erg heftig. We hadden er heel wat uren aan gespendeerd. Er was taart voor de kinderen bij het afscheid. Jacqueline en ik hadden de hele dag nog niet gegeten, hooguit een kopje koffie gedronken.

We zaten op de terugweg in de auto met een doos overgebleven gebak op onze schoot. We keken elkaar aan en zeiden 'taartje?' en kregen de slappe lach. We hebben twee of drie taartjes opgegeten. Dat was echt een ontlasting.

We hebben ook wel eens samen een uitvaart begeleid waar we om beurten in tranen uitbarstten. Dan haalden we even wat te drinken voor elkaar. En als Jacqueline naar voren moest waren haar tranen weer gedroogd. Zo wisselden we elkaar dan af. Het is zo belangrijk dat je zonder woorden weet wat er gaande is bij de ander. Die zorg voor elkaar, daarmee trek je elkaar er doorheen.

Inmiddels is Nel van haar pensioen aan het genieten. Mis je het werk, Nel?

Nel: Het heeft heel lang geduurd om mezelf los te maken van de zorg, de verantwoording, van de collega's. Dat is echt een soort rouwproces geweest. De druk van het paraat staan viel wel van me af, dat was een verlichting. Maar de verbinding met de mensen en met Jacqueline miste ik in het begin heel erg. Ik had nog graag voor veel mensen gezorgd. Maar ik ben nog steeds dankbaar dat het zo is gegaan. Ik kan er ook van genieten als ik terugkijk op het werk.

Toevallig ben ik pas geleden ingevallen voor het verzorgen van een uitvaart bij mensen die ik goed ken. Dat heeft me zo goed gedaan, om weer wat te kunnen betekenen voor mensen. Het is natuurlijk uitzonderlijk dat ik deze uitvaart heb verzorgd, want ik ben er al een tijdje uit. Er waren handen tekort bij Ammoniet, en gelukkig kon ik ze op dat moment helpen. Ik merkte toen hoezeer ik de betrokkenheid bij de mensen heb gemist. Ik pakte het heel snel weer op, omdat het in mij zit om dit op die manier te doen. En als de nood erg hoog is wil ik nog wel eens invallen.

Jacqueline: We nodigen Nel nog regelmatig uit om langs te komen, of om te assisteren waar nodig. Nel zit tevens in de organisatie van Lichtjes in het Donker en ze is onze gastvrouw bij het Rouwcafé. Zij heeft daarin een onmisbare rol, met een luisterend oor, haar gastvrijheid en jarenlange ervaring van omgaan met mensen in verdrietige situaties. Het is een rol die haar heel goed past.

Waar zien jullie Ammoniet Uitvaartbegeleiding over 5 jaar?

Jacqueline: Er wordt enorm veel geroepen dat de uitvaartbranche moet innoveren, digitaliseren, gebruik moet maken van online systemen, maar ik hoop dat we onze manier van werken, zoals we dat altijd hebben gedaan, kunnen blijven doen. Dat we vooral de mensen blijven zien. Het is onze belangrijkste peiler om mensen zoveel mogelijk nuttige informatie te geven, zodat mensen keuzes kunnen maken die bij ze passen. Dat is voor de meesten wel gemakkelijker geworden nu er ook veel op internet te vinden is.

Nel: Ammoniet stelt zich flexibel en open op, kan makkelijk inspelen op persoonlijke wensen, wensen die misschien afwijken van wat 'standaard' is. Dat is een voordeel ten opzichte van grote bedrijven die werken binnen kaders en met standaard pakketten. Ammoniet kan blijven meebewegen, hoe de branche zich ook ontwikkelt. En dat zal ze de komende jaren ongetwijfeld blijven doen. ©

HET TEAM

Jacqueline Blanken

Uitvaartbegeleidster

Twintig jaar heb ik in de zorg gewerkt. Stervensbegeleiding vond ik altijd een dankbaar stukje daarvan. De interesse voor uitvaartbegeleiding was er al een tijd, toen ik een oud-collega tegenkwam die inmiddels als uitvaartbegeleidster was begonnen. Een maand liep ik met haar mee, om te zien of dit vak bij mij zou passen. Die maand had ik niet nodig. Het was al snel duidelijk dat dit het werk

is wat ik wil doen, wat overigens niet als werk voelt. Inmiddels heb ik jarenlange ervaring als uitvaartbegeleidster.

Iedere uitvaart is mensenwerk en uniek. Ik adviseer nabestaanden altijd om niet uit te gaan van hoe 'het hoort'. Laat wat gebruikelijk is maar gelijk los. Er is geen goed en fout. Het is mijn taak om te schetsen wat er allemaal kan en kies dan vooral voor wat goed voelt. Het is cliché, maar je kunt een uitvaart maar één keer doen. Ik wil niet dat mensen later denken: we hadden het anders gewild, want dit paste niet bij ons.

Ook als er veel geregeld moet worden probeer ik allereerst tijd en rust in te bouwen voor families. Want tijd om met elkaar te zijn is essentieel en kan heel waardevol zijn. Ik hoef niet gelijk op de stoep te staan. En ook in de dagen voor de uitvaart is het goed om de tijd te nemen en stap voor stap beslissingen te nemen zonder te overhaasten. Zo groei je met elkaar naar het afscheid toe.

5 vragen aan Jacqueline

- 1 Wat wil je als tip meegeven?**
Volg je hart en neem geen overhaaste beslissingen.
- 2 Wat vind je een top uitvaartlocatie?**
Hoeve Rijlaarsdam in Nieuwkoop vind ik erg mooi. Het is wijds, midden in de polder. De locatie is prachtig, de hoeve bestaat uit een restaurantgedeelte en een kunstgalerie. Je mag zelf uitkiezen welke kunstwerken je op wilt hangen bij een condoleance. Ze denken mee en geven goede tips. Je kunt erop vertrouwen dat het daar allemaal netjes wordt geregeld.
- 3 Wat is jouw levensmotto?**
Pluk de dag. Een dag niet gelachen is een dag niet geleefd!
- 4 Heb je nagedacht over je eigen afscheid?**
Ja, daar denk ik over na. Mijn naasten zijn op de hoogte van mijn wensen. Ik zou graag een persoonlijk en intiem afscheid willen.
- 5 Je bent een echte Ammoniet als je...**
zorgzaam bent naar de familie, maar ook naar elkaar als collega. Je moet goed kunnen relativeren om een balans te vinden in het werk.

Pand Amstelstein

Een historische locatie in het centrum van Alphen aan den Rijn

TEKST ARJAN VAN 'T RIET EN RIA LANGEVELD, HISTORISCHE VERENIGING ALPHEN AAN DEN RIJN

BEELD HISTORISCHE VERENIGING ALPHEN AAN DEN RIJN

Pand Amstelstein is een historisch gebouw met een authentieke uitstraling. Het is een hele fijne werkplek en ontmoetingsruimte vanwege het huiskamergevoel.

ACHTERGROND

'De bel bij de voordeur is megekomen vanuit de Hoorn.'

De geschiedenis van Amstelstein

In 1744 was Abraham Vermeulen eigenaar van de buitenplaats Amstelstein, toen het nog in de Alphense buurt de Hoorn gelegen was. In 1744 werd het pand verkocht aan Jan Ploos van Amstel uit Amsterdam, de vermoedelijke naamgever van het pand. Zijn weduwe verkocht het complex in 1797 aan Cornelis Spruijt, een bekende Alphenaar. Hij werd niet alleen de rijkste man van Alphen, maar zelfs de rijkste man van de hele omgeving genoemd. Hij was eigenaar van ruim 20% van het grondgebied van Alphen.

In de 19e eeuw werd het pand bewoond door Trijntje Broer, weduwe van Cornelis Spruijt. Hun zoon Cornelis Spruijt Jr. liet in 1825 een nieuw pand, over de Postbrug en naast het omlidingskanaal, bouwen aan de

Wilhelminalaan. In een boedelverdeling van 1825 werd het goed omschreven als een 'huis, stal, schuur, loods, koepel, erve, tuin en houtboschje'. De buitenplaats in de Hoorn werd afgebroken en het pand kreeg de naam Amstelstein na 1860. Toen werd op de koepel van het nieuwe buitenplaatsje de naam Amstelstein aangebracht. De bel bij de voordeur is megekomen vanuit de Hoorn.

Samsom en Amstelstein

De buitenplaats werd in 1883 gekocht door Nicolaas Samsom. Het diende als woning voor het gezin. Samsom was oud-gemeentesecretaris en oud-belastingontvanger van de gemeente Alphen. In die functie ondervond hij steeds meer dat de gemeentelijke administratie verbeterd kon worden. Hij ging formulieren ontwerpen die het werk sterk vereenvoudigden.

In eerste instantie gebruikte hij de formulieren voor de eigen secretarie, maar al snel leverde hij aan collega's in de omgeving en daarna voor een brede kring.

In november 1882 startte Nicolaas Samsom hier zijn 'speciale inrichting voor de Gemeente-Administratie.' In 1885 nam hij afscheid als gemeentesecretaris om zich volledig aan zijn uitgeverij te wijden. Voor zijn activiteiten, de opslag van de voorraad en als woning voor zijn gezin kocht hij de woning 'Amstelstein' met een moestuin en een stenen schuur. De koepel van Amstelstein werd later het privé kantoor van de firma Samsom. Het bedrijf groeide uit tot Uitgeverij voor Publieke Administratie, het Onderwijs en het bestuur van Particuliere ondernemingen' onder de naam N. Samsom N.V. waarna het huis

grondig werd verbouwd en uitgebreid. Behalve de formulieren werden ook openbare aankondigingen, declaratiemodellen en registers, periodieken en hand- en leerboeken gedrukt en uitgegeven. Met 447 werknemers in 1950 en 800 in 1968 behoorde Samsom tot de grootste werkgevers van Alphen aan den Rijn.

Wolters-Kluwer

Naast Amstelstein verzezen kantoorgebouwen voor het steeds uitbreidende bedrijf. Formeel kwam aan het familiebedrijf een einde in 1957 toen aandelen werden uitgegeven. Maar feitelijk bleven leden van de familie Samsom aan het bedrijf verbonden. In 1970 fuseerde Samsom met het Leidse Sijthoff en in 1972 vond de fusie met Wolters-Noordhoff plaats. Het daardoor ontstane bedrijf Wolters-Samsom ging in 1988 samen

met Kluwer. Kluwer is het Nederlandse onderdeel van het internationale Wolters-Kluwer concern met meer dan 19.000 werknemers. De hoofdvestiging hiervan bevindt zich nog steeds in Alphen aan den Rijn.

Samsomlaan

De kantoorgebouwen naast Amstelstein zijn gesloopt in de winter van 1990/1991. De naastgelegen straat, op het vroegere terrein van Samsom, heeft in 1991 de naam Samsomlaan gekregen.

Nieuwe bestemmingen

Het pand is in 1991 verkocht aan de stichting ANWB - VVV en verbouwd in 1992. De VVV stopte hier op 1 januari 2008. Na een renovatie in 2009 kwam het pand te huur. Het heeft enige tijd leeggestaan, al waren er diverse gegadigden. De stichting was kritisch en zocht een huurder die iets toevoegt

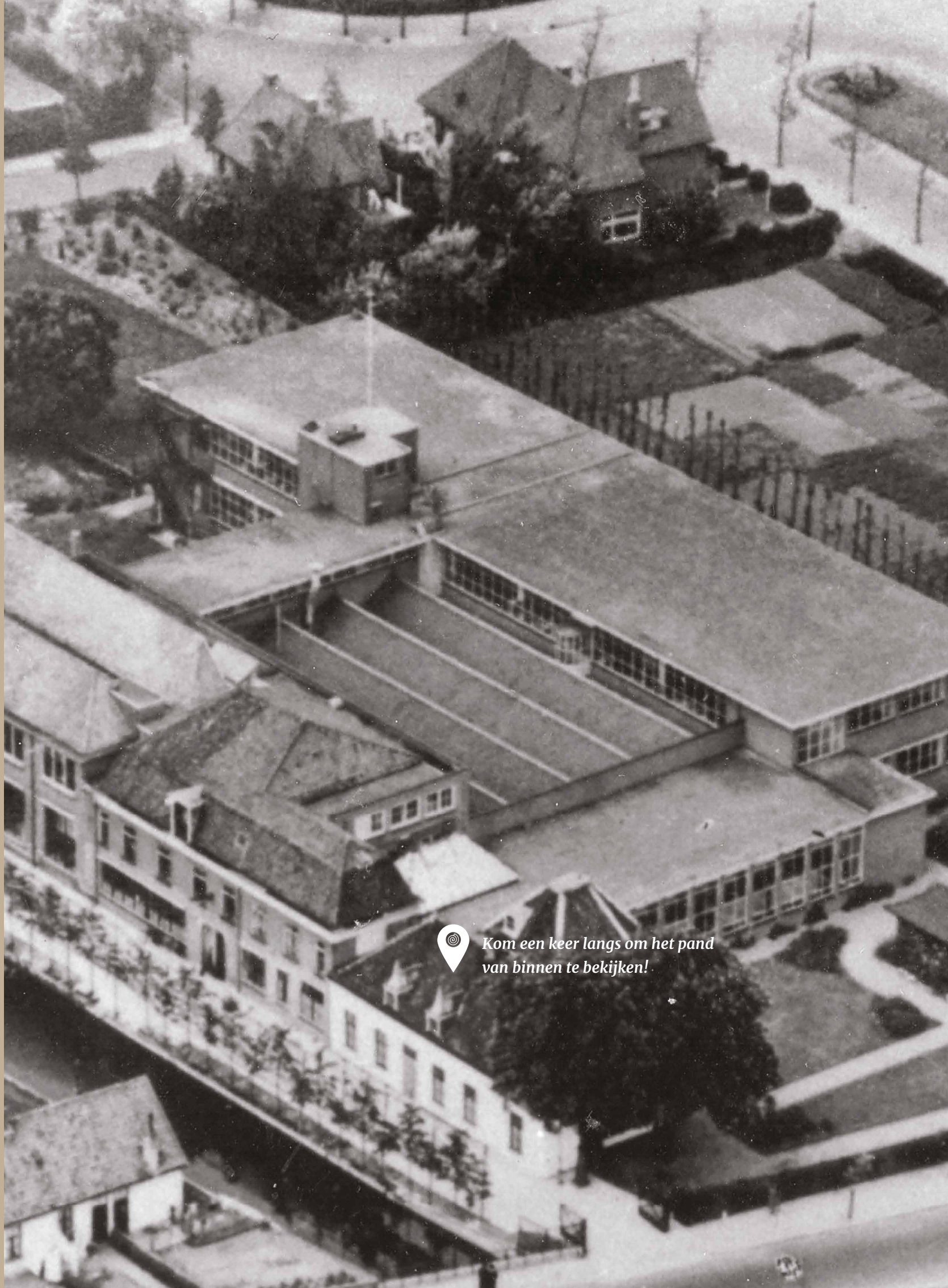
aan het centrum. Het werd per 2 oktober 2010 de Kunstuitleen met de naam Kunstpunt Rijnstreek. Na hun vertrek in 2016 kwam het pand te koop.

Ammoniet Uitvaartbegeleiding

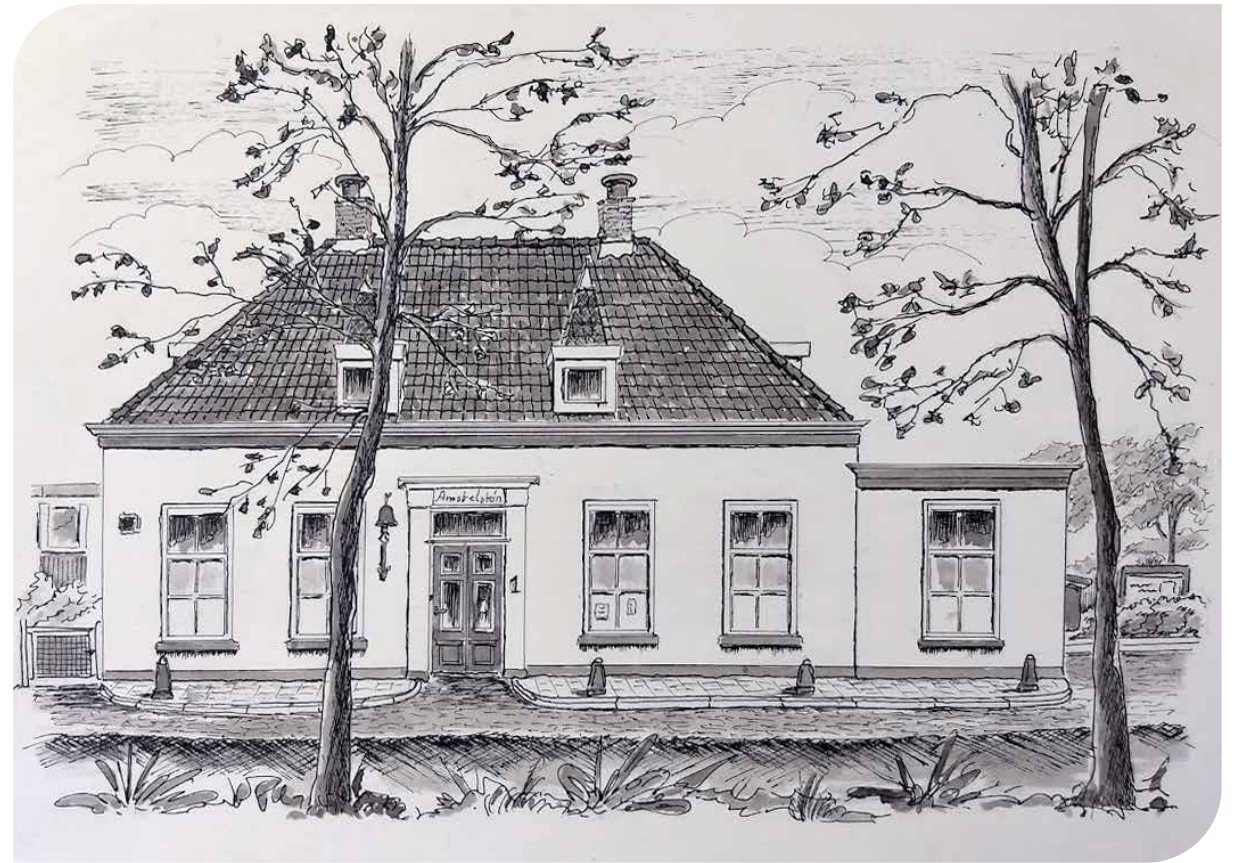
Jacqueline Vegt betrok met haar uitvaartonderneming het pand, met het luiden van de bel naast de buitendeur, tijdens de officiële opening op 21 oktober 2017. Op 1 juni 2019 veranderde het bedrijf van naam en ging de uitvaartonderneming door onder de naam Ammoniet Uitvaartbegeleiding. ☺

Bron Paats, M., 2015, Een ceder op de Libanon. De betekenis van Samsom voor Alphen aan den Rijn. In: A. van 't Riet & M. Rijkelijhuizen (red.), In Rijnlands Midden. Opstellen bij het afscheid van Frits de Wilde als streekarchivaris. Alphen aan den Rijn, 161-177.

Kom een keer langs om het pand van binnen te bekijken!

Boven: Pand Amstelstein anno 1907, toen nog woonhuis van de familie Samsom. Rechts op de foto, aansluitend aan de binnenplaats (met duiventil), de bedrijfsruimten. Onder: een tekening van Pand Amstelstein, zoals geregistreerd in het historisch archief van Alphen aan den Rijn.

HET TEAM

Emmie van der Horst

Uitvaartbegeleidster

Ik dacht altijd dat het vak van uitvaartbegeleider zakelijk was, vol met emotioneel regelen en het afvinken van taken. Totdat Jacqueline Vegt de uitvaart van mijn zus begeleidde. Het viel me op met hoeveel rust en persoonlijke benadering dit gebeurde. Mijn interesse in het vak was gewekt. Ik besloot de opleiding te volgen en inmiddels werk ik al

12 jaar met veel liefde en plezier als uitvaartbegeleidster.

Eén van de mooiste kanten van het werk vind ik het wassen en verzorgen van de overledene. Mensen zijn soms verdrietig door wat ze gezien hebben tijdens het sterfbed van hun geliefde. Het is waardevol om ervoor te zorgen dat de overledene er weer mooier uitziet. Zo krijgt de familie een ander, rustiger beeld. Als de familie het wil, doen we samen de verzorging.

Ik heb een grote liefde voor teksten. Tijd nemen voor een passende tekst op een rouwkaart of woorden bij een

afscheid vind ik vanzelfsprekend. Daarnaast ligt het voeren van gesprekken met families mij goed. Ik vind het belangrijk dat ieder zich vrij voelt om wensen uit te spreken.

Het draait niet om mij. Het gaat om de familie en om wat zij graag willen.

5 vragen aan Emmie

1 Wat wil je als tip meegeven?

Lees de boeken van Marinus van den Berg en Manu Keirse. Daar heb ik zelf ontzettend veel aan gehad. Deze boeken verwoorden waar niet vaak over gepraat of nagedacht wordt.

2 Wat vind je een top uitvaartlocatie?

IJsselhof in Gouda is een plek met een hele fijne sfeer in een natuurlijke omgeving. Het is uniek dat je daar over een pad kunt meelopen tot aan de oven van het crematorium, om iemand tot het einde te begeleiden.

3 Wat is jouw levensmotto?

Heb het leven lief en wees nieuwsgierig.

4 Heb je nagedacht over je eigen afscheid?

In grote lijnen weet ik het. Mijn wensen zijn ook bekend bij mijn man. Maar hierover nadenken vind ik toch ook erg confronterend. Ik zou graag begraven willen worden. De invulling van het afscheid laat ik graag over aan mijn nabestaanden, zodat zij afscheid kunnen nemen op een manier die bij ze past. Een kerkelijk afscheid past in ieder geval bij mijn leven.

5 Je bent een echte Ammoniet als je...

het werk met liefde doet en je beseft dat het niet om jou draait, maar om de nabestaanden.

SPIRALEN IN DE NATUUR

INSPIRATIE

Een boom voor iedere overledene

In samenwerking met Trees for All

TEKST TREES FOR ALL | BEELD STOCKPHOTO PEXELS | MEER WETEN? TREESFORALL.NL

'Bomen zijn onmisbaar. Daarom planten wij bomen en herstellen wij bestaande bossen.'

We doneren een boom aan Trees for All voor iedere overledene van wie wij de uitvaart mogen begeleiden. We doen dit als eerbetoon en om bij te dragen aan een groenere wereld.

Bomen zijn van levensbelang voor een gezond klimaat. Jaarlijks verdwijnen er wereldwijd 3,5 miljard bomen. Door bomen te doneren, help je mee om onze aarde groen en gezond te houden.

Trees for All is er voor iedereen "Bomen zorgen voor ons, daarom zorgen wij voor bomen". Dat is het motto van Trees for All. Iedereen die een bijdrage wil leveren aan een groene aarde en een gezond klimaat kan het werk steunen.

Bomen zijn hét middel tegen klimaatverandering. Trees for All

plant bomen in Nederland en het buitenland en compenseert CO²-uitstoot. Haar missie is om wereldwijd nieuw bos te planten en bestaande bossen te herstellen. Dit doet zij altijd via duurzame bosprojecten. Zo draagt ze bij aan een beter klimaat, meer biodiversiteit en betere leefomstandigheden van lokale bevolking.

Trees for All is er voor particulieren die concreet willen bijdragen aan een wereld met meer bos. Of die hun footprint willen verkleinen en hun jaarlijkse CO²-uitstoot willen compenseren. Of voor grootouders die hun kleinkind een boom cadeau willen doen als symbool voor een groene toekomst. Ze is er voor ondernemers die bomen willen planten voor elk verkocht product. Of voor bedrijven die een bos willen doneren of de CO²-

uitstoot van hun gehele bedrijfsvoering willen compenseren. Iedereen kan het verschil maken met hulp van Trees for All. Want elke boom telt.

Stichting Trees for All is opgericht in 1999. De organisatie is een erkend goed doel met een CBF-keurmerk en een ANBI-status. Dankzij alle donateurs kan Trees for All jaarlijks honderdduizenden bomen planten in Nederland en in het buitenland.

Ook herstellen ze bestaande bossen en dragen ze bij aan verbeterde leefomstandigheden van mensen in ontwikkelingslanden. Trees for All bestaat uit een daadkrachtig team van bevlogen mensen dat zich dagelijks met hart en ziel inzet voor een groene en gezonde aarde. ©

Breng me naar het water

TEKST MICHOU VAN DONK BEELD MICHOU VAN DONK MEER WETEN? AMMONIETUITVAART.NL/WATERUITVAART

Het Groene Hart is waterrijk. En hoewel je er wellicht niet direct aan denkt: veel Alphense uitvaartlocaties zijn ook bereikbaar via het water.

Als je graag op het water bent, past een uitvaartboot wellicht beter bij je dan een rouwauto. Boats & Bites biedt verschillende mogelijkheden aan voor een 'vaarwel'.

Vaarwel; een afscheid op het water

De boot kan niet alleen worden ingezet als rouwvervoer naar een uitvaartlocatie toe, je kunt ook het gehele afscheid op het water organiseren. Een vaarwel op het water is een bijzondere ervaring. Er ontstaat snel een intieme sfeer op de boot, door de kleine groep aanwezigen die rondom de uitvaarkist, wade of

mand zitten. Er kunnen hapjes en drankjes worden aangeboden en er is gelegenheid om herinneringen met elkaar op te halen en eventueel met elkaar te proosten op het leven van de overledene. Extra volgboten kunnen worden ingezet als er een grotere groep aanwezigen gewenst is.

Asverstrooiing over het water

Het is ook mogelijk om as te verstrooien vanaf de boot. Daarnaast bestaan er biologisch afbreekbare urnen die in water oplossen. Voor meer informatie hierover kun je contact opnemen met ons.

Afmeren en ophalen

Je kunt op iedere gewenste plek afmeren en ophalen. Boats & Bites vaart in het Groene Hart, de omgeving Leiden, Alphen, Woubrugge, Ter Aar, Boskoop, Zoeterwoude-Rijndijk, Koudekerk aan den Rijn en andere plaatsen in overleg. De boot is geschikt voor ongeveer 20 personen en de overledene. Speciaal getrainde schippers zullen het varen op een waardige manier uitvoeren.

Heb je interesse in een wateruitvaart of asverstrooiing? Vraag ons naar de mogelijkheden. ☺

Mede mogelijk gemaakt door: Boats & Bites, Van Wijk Uitvaartkisten, Anja Ettikhoven (Uitvaartbloemist), Oudshoornse Kerk, Oosterbegraafplaats Alphen aan den Rijn

INSPIRATIE

we zwaaien mensen uit
ons leven
zonder het vooraf te weten

'was gezellig'
'zie je gauw'
'welterusten'
'ik van jou'

en wat voelde als een komma
blijkt uiteindelijk een punt

we zwaaien uit
zonder te weten
omdat je soms
niet weten kunt

TEKST MEREL MORRE

Bijzonder uitvaartvervoer

INSPIRATIE

TEKST FUNERAL ASSIST **BEELD** FUNERAL ASSIST EN BOATS & BITES **MEER WETEN?** STRAVERMOBILITY.NL EN BOATSANDBITES.NL

Een persoonlijk afscheid; daar hoort ook passend uitvaartvervoer bij. Er is namelijk veel meer mogelijk dan kiezen voor de bekende zwarte rouwauto.

Cadillac rouwauto roze

Uitvaartboot

Motor casket trailer

Uitvaartbus

Cadillac rouwauto '4 colourful people'

Rouwcaravan

Daimler rouwauto grijs/zwart

Hotrod rouwauto

Mercedes rouwauto 'Cheetah'

Volkswagen T2 rouwauto

Landrover Defender rouwauto

Rouwbakfiets

Rouwfiets

Loopkoets

Later als je groot bent

TEKST MICHOU VAN DONK BEELD STOCKPHOTO MEER WETEN? AMMONIETUITVAART.NL/INSPIRATIE

Als je wacht met nadenken over doodgaan en het uitspreken van jouw wensen totdat je ouder bent, is het misschien te laat. Want het leven is onvoorspelbaar en de dood komt altijd onverwachts. Morgen kan alles anders zijn. Later is er misschien niet meer.

‘Daar hoef ik me nu nog geen zorgen over te maken’, of ‘ik wil mijn kinderen er niet mee belasten’ wordt er vaak gezegd. Maar het is voor hen meer belastend als jouw dood ze overvalt en ze geen idee hebben van jouw wensen. Het is belangrijk voor je nabestaanden om goed afscheid te nemen. Het is fijn als zij dankbaar kunnen terugkijken op een passend afscheid.

Maak je wensen kenbaar

Sta zo nu en dan eens stil bij het idee dat je op een dag doodgaat. Je krijgt er hoe dan ook een keer mee te maken. Praat over je wensen, verwachtingen en angsten met de mensen in je omgeving. Ongeacht je leeftijd. Het gesprek aangaan verbindt en verrijkt. Het brengt je dichter bij elkaar, je leert elkaar nog beter kennen. Het geeft rust voor jezelf én voor je nabestaanden.

Veronique Klaassen, directeur uitvaartverzorging bij coöperatie DELA ging het gesprek aan met haar man. ‘Het waren ontzettend moeilijke gesprekken, maar ze waren ook heel mooi. Want zo’n diepe mate van verbondenheid vinden bij elkaar; dát is het leven, dát is de liefde. Ik weet nog dat ik op een bepaald moment heel sterk voelde: Kijk nou, ik ken deze man, ik zie hoeveel we van elkaar houden. Als het ons niet is gegund, dan zal ik ‘m ongelofelijk missen, maar op alle liefde die ik van ‘m heb gehad, kan ik nog jaren vooruit. Ik ben daar heel dankbaar voor. Nadenken en praten over de dood is nadenken en praten over het leven. Een groter cadeau dan het daar samen over te hebben kun je elkaar denk ik niet geven.’

Lucy van de Kolk (17) wenst dat zij zo’n gesprek had kunnen voeren met

haar vader. ‘Mijn vader is in 2018 onverwachts overleden, terwijl ik nog lang niet alles had kunnen zeggen en vragen. We haalden herinneringen op, dat gaf heel veel troost. Maar wat had ik graag nog meer van hem willen weten.’

Het kan helpen om, naast de mensen uit je directe omgeving, ook te praten met zorgverleners of onbekende mensen in een hulpgroep die iemand hebben verloren. Zij kunnen door hun ervaring vaak antwoord geven op jouw vragen of zelfs bepaalde angsten verminderen.

Jouw leven, jouw afscheid

Nadenken over de dood is nadenken over je leven. Dat hoeft niet te betekenen dat het altijd treurig of zwaar voelt. Als je ertoe besluit om je leven in te richten met bewuste keuzes, keuzes die er toe doen, is

Wist je dat

...slechts 20% van de mensen wel eens praat over de dood? De helft hiervan zegt zelfs dat niemand in zijn of haar omgeving op de hoogte is van zijn of haar wensen. Reden voor verandering dus!

‘Praat over je wensen, verwachtingen en angsten met de mensen in je omgeving. Ongeacht je leeftijd.’

de kans groter op een voldaan en tevreden gevoel op het moment dat jouw leven eindigt. Het zorgt er vaak juist voor dat je extra gaat waarderen wat je hebt en kan genieten van alles wat nu goed is.

Wat wil je nalaten aan je nabestaanden? Wil je ze levenslessen of wijsheden meegeven? Deel je ervaringen en je angsten, maar ook de dingen waar je intens van kunt genieten. Spreek uit hoe je herinnerd wil worden, wat je mooi zou vinden bij je afscheid of wat je juist helemaal niet wenst. Als je ziek wordt, waar liggen je grenzen als het gaat om pijnbestrijding en laatste zorg? Als je zelf niet meer kunt beslissen, wie mag de beslissing dan voor jou nemen? Als je komt te overlijden, sta je dan positief tegenover donorschap of wil je dit overlaten aan je nabestaanden? Wil je bij jouw afscheid een familielid dat spreekt over jouw leven, of heb je iemand anders in gedachten? Welke muziek vind je mooi, of laat je liever een videofilm zien?

‘Ook als ik er niet meer ben, wil ik iets voor een ander betekenen’. Petra Roos (63) besloot een goed doel in haar testament op te nemen. Ze koos voor het Leger des Heils. ‘Iets nalaten aan een organisatie die er voor een ander wil zijn, is voor mij een fijne gedachte.’

‘Ik wil dat mijn afscheid een feestje wordt’. Als het aan Natasja Vinkers (26) ligt wordt het een afscheid zonder zwarte randjes. ‘Er wordt gedronken en gegeten op een terras van een restaurant, terwijl er herinneringen aan mij worden opgehaald. Zo wordt mijn bestaan gevierd door mensen die mij goed gekend hebben.’

Emma Manders (53) zou het verschrikkelijk vinden als er een feestje zou worden gemaakt van haar afscheid. ‘Mensen mógen huilen om het verlies en verdrietig zijn. Het afscheid nemen mag een treurige en emotionele gebeurtenis zijn.’

Een afscheid kan een afspiegeling zijn van jouw leven. Van een kerkelijke

uitvaartdienst tot een ceremonie in je eigen tuin, van een begrafenis in het bos tot afscheid op het water, van een zelfgemaakte wade tot je laatste rit met je eigen auto, van traditionele cake tot zelfgekozen lievelingshapjes en drankjes, van een rouwboekje met favoriete bloemen tot een overvloed aan sfeervol brandende lichtjes, van een korte uitvaart in de middag tot een persoonlijk afscheid dat de hele dag duurt: er kan meer dan de meeste mensen weten.

Verdriet is er wanneer het zover is, maar dan is het fijn als jij en je nabestaanden goed zijn voorbereid. ☺

Inspiratie en tips vind je op ammonietuitvaart.nl/inspiratie. Download het digitale wensenboekje om jouw wensen te noteren of haal bij ons op kantoor een exemplaar om in te schrijven. Kijk ook eens naar Bureau MORBidee en Expertise Centrum Sterven voor meer informatie en tips om het onderwerp aan te snijden.

UITGELICHT

TEKST MANU KEIRSE BEELD UITGEVERIJ
LANNOO

Manu Keirse

Prof. dr. em. Manu Keirse is rouwdeskundige en klinisch psycholoog, doctor in de geneeskunde en de autoriteit in België en Nederland als het om verdriet, verlies en de laatste levensfase gaat. Zijn boeken zijn stuk voor stuk bestsellers en werden in vele talen vertaald.

‘Ik geloof niet meer in rouwverwerking. Het woord ‘verwerken’ impliceert dat iets voorbij is. Een verlies kun je hoogstens overleven. Want hoe kun je nu een groot verlies accepteren? Dat kan niet. Als je je kind verliest, raak je daar niet overheen. Je blijft altijd de ouder van dat gestorven kind. En een 2-jarig kind van wie de moeder overlijdt: het gemis komt terug op alle kruispunten van haar leven. Wanneer is dat over? Ook als dat kleine meisje een vrouw van 90 wordt, zal ze iemand zijn die op 2-jarige leeftijd haar moeder heeft verloren.

Je leert wel met het verlies te leven, maar dat is iets anders dan verwerken of aanvaarden. De meest gestelde vraag aan mij als rouwdeskundige, door de jaren heen, is: ‘Kom ik ooit dit verdriet nog te boven? Kan ik ooit nog een dag gelukkig zijn?’ En dan antwoord ik altijd: ‘Ik geloof erin. Sterven is een moment. Het verlies overleven duurt een hele tijd en het gemis zal nooit echt overgaan. Maar ooit zullen de herinneringen aan het leven van je geliefde dat moment van sterven en verdriet overstijgen.’

Verdriet is in deze tijd sterk teruggedrongen in de beschermde omgeving van het gezin. We dragen het minder met elkaar. Kinderen zouden hier op school les in moeten krijgen. Vraag jezelf af: wat zou deze persoon vanuit zijn verdriet aan mij te zeggen hebben? Het gaat niet om wat jij te zeggen hebt. Mensen met verdriet hebben maar één behoefte: dat iemand naar ze luistert, luistert én luistert. Ik zeg niet dat het makkelijk is: luisteren is verdraaid moeilijk. Maar als je waarachtig naar hun verhaal luistert, kom je bij mensen binnen.’ ☺

ACHTERGROND

Lockdown opende nieuwe deuren

TEKST ESTHER VAN ROOYEN, SYTZE GEURSEN EN MICHOU VAN DONK BEELD STOCKPHOTO

De maatregelen hebben de wijze van afscheid nemen in korte tijd veranderd. Wij hebben nog meer dan anders ervaren hoe waardevol het is om flexibel en creatief te zijn.

Ondanks de beperkingen waarmee we door de coronamaatregelen te maken kregen, zijn we een weg ingeslagen waarbij we vooral gedacht hebben in nieuwe mogelijkheden, wat leidde tot positieve ervaringen van nabestaanden. Het was een pittige periode waarbij het hele team een tandje bij moest zetten. Maar het heeft ons doen inzien dat we ons ook in beperkende omstandigheden flexibel en creatief kunnen opstellen om een waardevol afscheid te kunnen organiseren.

We verlegden grenzen als dat nodig was. Daar waar familieleden niet bij elkaar aan tafel konden zitten zochten we naar een grote ruimte waar genoeg afstand gehouden kon worden, zodat zij met elkaar de voorbereidingen en wensen voor een afscheid konden bespreken met de uitvaartbegeleider.

Toen collega's van een overledene afscheid wilden nemen, maar niet aanwezig konden zijn bij de uitvaart,

zorgden we dat we met de auto bij het bedrijf langsreden, zodat zij buiten langs de kist konden lopen en toch betrokken werden.

Nadat een echtgenoot en vader overleed aan Covid-19 en ook zijn gezinsleden positief werden getest, zaten zij met de handen in het haar omdat er geen afscheid kon zijn zoals zij dat eigenlijk hadden gewild. We hebben toen een klein, maar waardig afscheid georganiseerd en een afscheidstekst namens de familie voorgelezen met muziek op de achtergrond. Er waren geen aanwezigen bij. Het afscheid is vastgelegd op video, zodat de familie op afstand mee kon kijken.

In de buitenlucht

Omdat er binnen een beperkt aantal mensen werd toegestaan richtten we condoleances al snel anders in dan we gewend waren, bijvoorbeeld in de vorm van een 'walk-through' of met het vormen van een erehaag met

vuurpijlen buiten. En ondanks dat de catering gesloten was, werden er alternatieven buiten aangeboden met een 'coffee-to-go'.

Livestream

De komst van livestream heeft een ware opmars gemaakt. Mensen die niet aanwezig konden zijn bij een afscheid kregen de mogelijkheid om een livestream te volgen en het afscheid op die manier mee te beleven. De uitvaartdienst kon daarmee ook naderhand worden teruggekeken.

Intiem en persoonlijk

De aanwezigheid van kleine groepen mensen bij een uitvaart zorgde vaak voor een intieme en persoonlijke sfeer. Het versturen van minder kaarten en het uitblijven van handen schudden bij het condoleren werd door een aantal mensen ook wel als positief ervaren. We zijn blij dat we in die roerige tijd toch iets hebben kunnen betekenen voor nabestaanden. ☺

Jij blijft

INSPIRATIE

TEKST GERARD VAN EMMERIK EN MICHOU VAN DONK BEELD GERARD VAN EMMERIK MEER WETEN? WWW.GERARDVANEMMERIK.NL

Het leven was ineens eindig. Een halfjaar nog, dan zou hij verdwenen zijn. De dood werd iets om serieus te nemen, om in te geloven. En net toen hij zijn lot begon te accepteren, bleek er een fout te zijn gemaakt.

Gerard van Emmerik (67), schrijver en docent creatief schrijven, publiceerde tot dusver een tiental boeken. In zijn vorige romans hield hij het autobiografische meer op afstand. Maar nu schrijft hij voor het eerst zijn persoonlijke verhaal, waarbij de dood wel erg dichtbij kwam. Zijn boek 'Jij blijft' zal in 2023 uitkomen.

Vijf jaar geleden zag een specialist op een MRI-scan talloze plekjes, die op tumoren wezen. Vanwege merkwaardigheden in zijn bloed was Gerard doorverwezen. Hij had wat vage klachten en zag de uitslag van de MRI zorgeloos tegemoet. Maar toen de arts hem ophaalde uit de wachtkamer, verraadde zijn blik dat er iets aan de hand was.

Doemscenario

'Gaat u zitten,' zei de arts. Op zijn bureau lag een vel papier vol rode kruisjes. Zijn voorlopige diagnose luidde dat het er slecht uitzag en dat er ook uitzaaiingen waren. Gerard zou nog zo'n half jaar te leven hebben.

De collega's van de arts, aan wie hij de scans had laten zien, waren het met hem eens. Of bestraling Gerard's leven nog kon rekken zou moeten blijken uit een biopsie.

Het was middenin de zomer; veel specialisten waren op vakantie. Het duurde twee maanden en drie weken voordat er uitsluitsel was over de ernst van de situatie en een eventuele mogelijkheid tot behandeling. Die weken van afwachten verliepen verre van feestelijk. 'Overdag ging het wel, maar zodra de schemer inviel daalde er ook in mezelf een duisternis neer, gevolgd door nachten waarin er een koord strak om mijn borst leek te worden gespannen,' zegt Gerard.

De dood was tot die middag iets abstracts gebleven voor hem. Een paar maanden eerder gaf Gerard zijn cursisten nog de opdracht om een A4'tje te schrijven over een vrouw die weet dat ze nog maar een week te leven heeft. Ze kwamen met teksten over een last-minute vakantie, een nacht in een casino, een uitstapje naar een tuincentrum om vergeet-mij-nietjes te kopen. Bij dat laatste verhaal gaf hij als commentaar: suggestief, vol inlevingsgevoel! En dat geloofde hij toen ook werkelijk. Nu weet hij dat het allemaal verzonnen was, te bedacht, althans voor hem.

Vervolgonderzoek

Een paar dagen eerder dan verwacht was er ruimte voor het

vervolgonderzoek, via een biopsie met MRI-fusie – een vorm van biopteren die heel nauwkeurig geschiedt, waarbij er op de MRI zichtbaar tumorweefsel wordt weggenomen. Op zeventien plaatsen in zijn lichaam werd verdacht weefsel weggehaald.

De specialist die de biopsie verrichtte was aanvankelijk ontspannen, haast joviaal, maar na afloop, terwijl hij zijn scherm bestudeerde, oogde hij nogal somber. Gerard durfde hem te vragen of hij dacht dat hij er volgend jaar nog zou zijn. 'Dat is moeilijk te zeggen', zei de specialist. 'Als je goed uitkijkt in het verkeer waarschijnlijk wel...'

Twee weken zou het duren voordat de uitslag kwam – de specialist ging op vakantie – maar door een gelukkig toeval bleek de radioloog die de biopten moest analyseren een kennis te zijn. Hij beloofde de uitslag door te geven zodra die binnen was.

Gerard's vriend was die zomer zijn rots in de branding. Hij regelde alvast met het Antoni van Leeuwenhoek ziekenhuis een afspraak voor een second opinion, zodra de diagnose binnen was. Ook kookte hij voortaan heel gezond, met o.a. recepten die golden als wondermiddel tegen

kanker, en zocht hij dingen uit over een immunotherapie, die weliswaar geen genezing kon brengen maar wel de kans bood om wat langer te kunnen blijven leven.

Acceptatie

Gerard kwam in contact met iemand die dezelfde beroerde bloedwaarden en vooruitzichten had als hij. Die probeerde hem te troosten met dat ze er allebei gewoon het beste van moesten maken. 'Dat was op dat moment verre van geruststellend of opluchtend. Ik wilde nog minstens veertig jaren!'

Hij was altijd erg gehecht geweest aan het leven. Voor zijn vriend – met wie hij sinds 1981 samen is – vond hij het erger dan voor zichzelf. Want zijn vriend zou hem binnen afzienbare tijd verliezen en hij maakte zich zorgen hoe het hem dan zou vergaan.

In die periode praatten ze amper over de dood, uit angst dat paniek dan de regie zou overnemen. In plaats daarvan maakten ze lange wandelingen en keken ze naar onschuldige tv-programma's, zoals Modern Family – waarbij toch telkens de dood een rol leek te spelen. Zelfs via de reclame voor een uitvaartverzekering. Op zulke momenten zapt ze weg naar een andere zender. Niets was meer hetzelfde. Ze speelden 'kalm blijven na doodsbbericht'.

Zoals een bekeerling ineens voelt dat er een hogere macht is, zo wist hij nu zeker dat De Dood bestaat. 'Doodgaan is zwart en verlamdend, en daar kom je pas achter bij een ernstige dokter en oplichtende vlekjes.' Alles en iedereen die hij zag werd ineens sterfelijk. Niet alleen ouderen, maar ook kinderen en dieren en bomen.

Nieuwe keuzes

In die dagen voor de definitieve uitslag probeerde Gerard vrede te hebben met het feit dat het leven eindig was. Dat hij waarschijnlijk nog wel de 62 zou halen, en daarmee ouder zou zijn geworden dan zijn vader. Hij begon ook wat dierbaren om zich heen in te lichten over de situatie.

Nachtenlang spraken zijn vriend en hij over hun waarschijnlijk nog maar korte toekomst samen. Hoe het voor zijn vriend zou zijn om alleen achter te blijven.

De uitslag

Na een week belde zijn vriend met de radioloog. Gerard durfde dat zelf niet, bang voor de woorden die hij te horen zou krijgen, beginnend met: Helaas...

Gerard wachtte in de badkamer. Hij weet nog hoe zijn hele lijf trilde. Na wat een eeuwigheid leek hoorde hij hoe de gangdeur werd geopend, zijn vriend klopte aan. Zijn overslaande stem schreeuwde, brulde: 'Het is geen kanker, je gaat niet dood!'

Nog steeds kan hij niet aan dat moment denken zonder vochtige ogen te krijgen.

Terwijl zijn vriend vertelde wat de radioloog hem had meegedeeld ving hij alleen flarden op. Een afwijking. Gewoon namaaktumoren, rommel, vermomd als tumoren.

'Aanvankelijk overheerste het ongelof bij me. Je zou verwachten dat de dagen erna prettig waren, maar ik was vooral bang. Elke keer als de telefoon ging, voelde ik: daar is de radioloog met de mededeling: "sorry, er is een fout gemaakt, we hebben twee uitslagen verwisseld."'

En toen was er eindelijk die officiële uitslag, uit de mond van de specialist. Hij werd ontvangen met een brede glimlach, heel anders dan die eerste keer. De specialist putte zich uit in excuses en toonde een artikel uit een medisch tijdschrift. Een studie over mannen met soortgelijke verschijnselen. Buitengewoon zeldzaam. 'Ik moest een paar maanden antibiotica slikken, waarmee de rommel zou worden opgeruimd'.

In plaats van blijdschap werd hij overmand door somberte, iets wat helemaal niet bij zijn karakter paste. Door die weken van zogenaamd nog maar kort te leven hebben, verdween

zijn levenslust. Opeens was hij sterfelijk geworden. Nooit had hij zich erg met de dood beziggehouden.

‘Vreemd natuurlijk en naïef, want ik was inmiddels begin 60 en om me heen begonnen de eerste dierbaren weg te vallen. Het leek alsof ik altijd had gelooft: mij overkomt zoiets niet. Na de tweede diagnose besefte ik: eerst ging je dood, en toen je bijna aan die gedachte gewend was geraakt, kwam er een nieuwe aardverschuiving: je blijft gewoon leven.’

Therapie

Die somberte bleef overheersen. Rationeel gezien vond Gerard dat het een onterecht gevoel was. ‘Waar was mijn dankbaarheid, mijn opluchting? Je zanikt. Denk aan al die anderen, de pechvogels die wel een doodvonnis

krijgen, jongeren die sterven. Al die mensen die een dierbare moeten gaan missen... Maar na de juiste diagnose leek ik voor het eerst te worden gegijzeld door beelden die ik die zomer zoveel mogelijk had weten weg te drukken. Beelden van de aftakeling, een hospice, het sterven. Mijn vriend zag ik, die almaar verdrietiger zou worden, vereenzamen...’

Na een jaar raadde zijn huisarts hem een EMDR-therapie aan, waarbij je de meest traumatische herinneringen bij jezelf oproept en intussen ook je aandacht richt op een afleidende stimulus. Drie sessies waren voldoende om zijn angsten te laten verdwijnen. Wel is hij sinds die tijdelijke ‘terminale’ fase een ander mens geworden. Zijn onbevangingheid is verdwenen. Maar ook de angst voor

de dood. En dat is iets positiefs. Want zoals hij het nu ziet was dat negeren van de dood, die naïeve houding, een vorm van ontkenning, niet enkel van de dood, maar ook van het leven.

Gerard sluit zijn mails nu af met ‘hartelijke groet van de waarschijnlijk ooit sterfelijke Gerard’. ☺

‘Jij blijft’ zal uitkomen in 2023. Het boek gaat over die zomer waarin alles kantelde. Het is een reconstructie van een man en een aangekondigde dood die niet doorgaat. De man blijft leven, maar hem is wel iets ontnomen: zorgeloosheid. Misschien gaat dit verhaal ook over jou. En over je partner. Want sterven, dat doe je niet alleen. Het is mogelijk om alvast een exemplaar te reserveren via www.gerardvanemmerik.nl.

Livestream bij een uitvaart

MEER WETEN? SAVEYOURMOMENTS.NL

Kan niet iedereen aanwezig zijn bij de begrafenis, crematie of afscheidsdienst van een naaste? Bijvoorbeeld door ziekte of verblijf in het buitenland? Met een livestream (webcast) zijn vrienden en familie toch in staat de ceremonie bij te wonen.

En zijn er meer mensen dan er in de zaal of kerk passen? De livestream kan op schermen vertoond worden in een andere ruimte of op een andere locatie.

Met moderne camera's wordt gestreamd in (Full) HD-kwaliteit. De uitvaartdienst is live te bekijken, wereldwijd, op iPhone, Android, tablet of computer, zonder gedoe en

in prachtige kwaliteit. De uitzending is alleen te zien met een privé link, die je zelf vermeldt op de rouwkaart of deelt via e-mail. Alle streams zijn beveiligd met een wachtwoord.

Na afloop is het mogelijk om een bewerkte video op usb te ontvangen, of via WeTransfer. Deze wordt meestal dezelfde avond nog verzonden. Het is mogelijk om de video met alle nabestaanden te delen.

Save
your
Moments

UITGELICHT

HET TEAM

Sytze Geursen

Uitvaartbegeleider

Na het overlijden van mijn moeder in 2012, zag ik de uitvaartbegeleider aan het werk en dacht ik: wat hij doet, dat wil ik ook doen. Toen ik de kans kreeg maakte ik de overstap van de hulpverlening naar de uitvaartbegeleiding. De combinatie van emotionele en praktische ondersteuning past mij goed.

Wat ik mooi vind aan het werk is de zorg voor de naasten; zowel in praktische als in emotionele zin. Ik loop met hen mee en wijs de weg, tot en met de uitvaart. En ook nog daarna. Het is mooi betrokken en ondersteunend te kunnen zijn.

Contact en vertrouwen vind ik belangrijk. Op de eerste dag is het van belang dat een aantal dingen in gang gezet wordt. Maar ik zorg ervoor dat er in alle rust nagedacht kan worden over de te maken keuzes. Emoties en praktische aspecten lopen gaandeweg door elkaar heen. Een

uitvaart voorbereiden is zoveel meer dan uitsluitend het ‘afvinken van een checklist’. Ik doe het stap voor stap; het tempo van de nabestaanden is daarbij leidend. Ik voeg in, heb oog en oor voor dat wat er speelt en ik respecteer de wensen van de nabestaanden zonder te oordelen.

5 vragen aan Sytze

- 1 Wat wil je als tip meegeven?**
Zoek elkaar op en ga in gesprek over vragen en twijfels. Lees het boekje ‘Je kunt het maar één keer doen’ van Barbara van Beukering.
- 2 Wat vind je een top uitvaartlocatie?**
Een locatie die passend is voor de familie en waar ruimte is om een eigen invulling te geven aan het afscheid. Dat kan een betekenisvolle plek zijn voor de overledene zelf, of voor de familie. Nodig naasten uit om zelf suggesties te doen en ga samen op onderzoek uit.
- 3 Wat is jouw levensmotto?**
Sta klaar voor anderen, zonder jezelf daarin volledig te verliezen.
- 4 Heb je nagedacht over je eigen afscheid?**
Ja, en ook besproken met mijn naasten. Daarbij is gebleken dat enig ‘richting geven’ voor mijzelf prettig is, terwijl het voor mijn naasten van belang is dat zij ruimte hebben voor een eigen invulling. Het gaat om het gesprek, en om de balans. De keuze voor begraven of cremeren heb ik gemaakt. De locatie van de uitvaart nog niet. Het moet een passende plek zijn waar mijn naasten zich prettig voelen.
- 5 Je bent een echte Ammoniet als je...**
betrokken bent met oog voor de menselijke maat.

Lichtjes in het donker

HERDENKING ALPHEN AAN DEN RIJN

TEKST STICHTING LICHTJES IN HET DONKER BEELD STOCKPHOTO
MEER WETEN? LICHTJESINHETDONKER.NL

Elke eerste week van november wordt er een herdenking op de Oosterbegraafplaats in Alphen aan den Rijn georganiseerd om een dierbare overledene te herdenken.

Lichtjes in het Donker

Eén keer per jaar, op de eerste zaterdag van november, staan wij op een bijzondere manier stil bij onze overledenen. Op de Oosterbegraafplaats in Alphen aan den Rijn ontsteken we dan honderden lichtjes om de mensen te gedenken van wie we afscheid namen. Waar de één dat in stilte doet, zoekt de ander bewust wat gezelschap. Gedenken betekent voor iedereen iets anders en daar is alle ruimte voor: met muziek en dans, in woord en in gedachten, alleen of met elkaar. In de herfst keert de natuur naar binnen. De dagen worden korter en de nacht werpt zijn schaduw vooruit. Juist in die donkere dagen is het fijn om elkaar wat licht en warmte te brengen. De avond van Lichtjes in het Donker is in twaalf jaar tijd uitgegroeid tot een ingetogen evenement waar op het hoogtepunt ruim 2000 volwassenen en kinderen de begraafplaats bezochten.

Nieuwe vorm

Door de komst van Covid-19 kon de bestaande herdenkingsavond niet doorgaan en is in 2020 'Lichtjes in het Daglicht' ontstaan. Je kon een hele week langskomen van zonsopgang tot zonsondergang om iemand te herdenken. Vlak achter de aula, onder de beukenbomen, werd een plek ingericht waar kaarsen gebrand konden worden. Vanaf 2021 is dit uitgebreid met een fijn ingerichte keet waar koffie en thee geschonken wordt en is er de mogelijkheid een praatje te maken met een vrijwilliger.

Dit jaar wordt de week van 'Lichtjes in het Daglicht' gecombineerd met de vertrouwde herdenkingsavond op de zaterdag, waarbij het intieme karakter van de herdenking kan worden behouden. Er is nog steeds volop ruimte voor een persoonlijke beleving, met respect voor de verschillende manieren waarop mensen met hun gevoelens omgaan. Daarop wordt juist ingespeeld door een grote variëteit aan activiteiten en flexibele inloopmogelijkheden aan te bieden die leven en dood met elkaar verbinden.

De begraafplaats zal die avond tot 21.00 uur toegankelijk zijn. Het hoofdpad wordt verlicht met tientallen kaarsen en je bent welkom een lichtje naar een graf te brengen.

Ook als een overledene niet is begraven op de Oosterbegraafplaats kun je deel uitmaken van deze herdenking. Er zijn elk jaar verschillende mogelijkheden om iemand te herdenken. Naast het aansteken van een kaarsje, kun je met de rode brievenbus zelfgeschreven hemelpost versturen, een bloem steken in het bloemenhart en bij de gedichtenwaslijn gedichten lezen of schrijven over afscheid, verlies en verder leven. Ook kun je een zelfgeschreven gedicht aan de waslijn hangen.

Of brei mee aan 'de sjaal van verbinding'. Een mooi begin is reeds gebreed tijdens de week van Lichtjes in het Daglicht. Op zaterdagmiddag is er ook nog een speciale activiteit voor kinderen.

De koffiekamer van het crematorium is open om wat warmes te drinken en in de aula kan je luisteren naar muziek en gedichten.

Herinnering in beeld

Tijdens de week van Lichtjes in het Donker is een bijzondere fotopresentatie te zien met portretten van dierbare overledenen. De foto's, met naam en datum, kunnen ieder jaar worden ingezonden door nabestaanden. Het is voor veel mensen fijn dat hun dierbaren nog gezien worden en hun namen getoond.

Organisatie

De organisatie van Lichtjes in het Donker wordt geheel gedragen door vrijwilligers die worden ondersteund door een betrokken bestuur. De stichting Lichtjes in het Donker heeft een hecht netwerk van sponsors. Uiteraard heeft de stichting geen winstoogmerk. ©

Stichting Lichtjes in het Donker heeft zich sterk gemaakt voor de organisatie van lotgenotencontact voor volwassenen en kinderen om mensen te ondersteunen in tijden van rouw en verlies. Daarmee is in 2021 het Rouwcafé en Lichtpuntjes geboren. Op de volgende bladzijde leest u daar meer over.

het Rouwcafé

ONDERSTEUNING BIJ VERLIES

Het rouwcafé van Lichtjes in het Donker, is bedoeld als een lichtpuntje door het hele jaar heen. Hier wordt in een warme huiselijke omgeving een kopje koffie en thee geschonken en ontmoeten mensen elkaar die een dierbare hebben verloren. Aan de hand van een thema kunnen er gedachten worden uitgewisseld. Het gevoel dat je niet alleen bent kan helpen en rust geven.

Het rouwcafé is een bijeenkomst waar je jouw verhaal kan delen en naar elkaar kan luisteren. Door ervaringen te delen, kan je elkaar tot steun zijn. Soms is een half woord al genoeg om elkaar te begrijpen, er is dan vaak herkenning. Je leert nieuwe mensen kennen en soms kunnen er zelfs vriendschappen ontstaan.

De ervaring is in het algemeen dat kort na het overlijden troost en aandacht van de omgeving wordt gevoeld. Naarmate de tijd vordert gaat iedereen weer verder met zijn of haar leven en wordt er niet meer zo intensief troost geboden. Je kunt je dan nog meer alleen voelen. De omgeving gaat er dan van uit dat het dan wel weer goed met je gaat en dat je 'het een plekje hebt gegeven'.

Rouw is niet tijdgebonden, maar in liefde verbonden. Het is een dagelijks voelbaar verlies. Je moet je plek weer vinden in de wereld die zo veranderd is. De zondagen zijn vaak moeilijk. Het is dan zo stil. Daarom organiseren we de bijeenkomsten van het rouwcafé op zondag. Deze zijn gratis en hebben iedere keer een ander thema. Houd de website in de gaten voor de komende bijeenkomsten. ☺

MEER WETEN? LICHTJESINHETDONKER.NL/ROUWCAFE

Lichtpuntjes

KAMERAADJESCONTACT VOOR KINDEREN

Stichting Lichtjes in het Donker en jeugdorganisatie de Bende organiseren activiteiten voor kinderen die helpend kunnen zijn bij het omgaan met verlies. Eén keer per maand gaan ze met de kinderen op reis naar Fonkelland, een eiland vol lichtpuntjes. Dit fantasieland is een plek speciaal voor kinderen. Het is een eiland waar altijd naar ze geluisterd wordt, waar ze volop mogen vertellen of juist stil mogen zijn, en waar ze kunnen spelen en delen met andere kinderen. Bekijk de website om te zien wat er zoal georganiseerd wordt! ☺

MEER WETEN? LICHTJESINHETDONKER.NL/LICHTPUNTJES

In samenwerking met: **de BENDE**

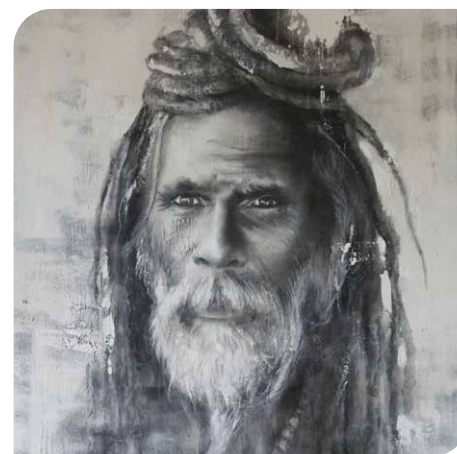
UITGELICHT

Realistische portretten

TEKST YVETTE BAVELAAR BEELD YVETTE BAVELAAR MEER WETEN? YVETTEBAVELAAR.NL

Yvette Bavelaar is een van de meest opvallende nieuwkomers op het gebied van hyperrealistisch portret tekenen. De gelijkenis van de originele foto is altijd zeer treffend.

Als kind was ze al iets meer op zichzelf en zeer creatief. Het duurde niet lang voordat ze precies natekende wat ze zag, en dagen lang op haar kamer zat, de tijd vergeten, vol opgegaan in hetgeen ze aan het maken was. Op de basisschool mocht ze haar tekening ook zelden mee naar huis omdat de leraar hem wilde ophangen achterin de klas. 'Jij moet illustrator worden', zei hij.

kinderen de creativiteit steeds eerder verliezen in deze wat gehaaste, en veeleisende tijd, heeft ze cursussen georganiseerd voor middelbare scholen om de leerlingen dichter bij zichzelf te laten komen. 'Dat gebeurt op natuurlijke wijze wanneer kinderen creatief bezig zijn.'

Ze wilde toch liever vastigheid en heeft jaren gezocht naar een studie en baan die bij haar paste. Ze heeft diverse kunstacademies geprobeerd maar vond al snel dat het anders moest.

Aan de hand van fotomateriaal werkt Yvette in opdracht aan een realistische portrettekening. Dit kan bijvoorbeeld een herdenkingsportret van een overleden dierbare zijn, een huwelijksportret, een portret van een baby of kleinkind. Een samengesteld familieportret of een portret van een huisdier is ook mogelijk.

Ze is doorggegaan met tekenen en ze heeft steeds haar werk gedeeld op social media. Al gauw kwam de vraag of ze ook eens een tekening voor iemand wilde maken. En zo is het gegroeid.

Het maken van een tekening is een creatief proces waar veel tijd en aandacht heen gaat. Om het karakter van de geportretteerde naar voren te kunnen laten komen is gevoel en aandacht nodig. Een portret wordt geleverd in een mooie fotolijst met standaardglas. ☺

Yvette geeft ook tekenles aan volwassenen en kinderen in de kunst- en cultuursector. Omdat ze vindt dat

'Haar tekeningen hebben op de een of andere manier leven'

Muziek bij jouw afscheid

TEKST SPOTIFY BEELD SPOTIFY CODE MAKER EN FUNSWAN
MEER WETEN? SPOTIFYCODES.COM

Heb je favoriete nummers die je graag wilt laten horen tijdens jouw afscheid? Of vind je het een mooie gedachte als jouw nabestaanden nog kunnen luisteren naar jouw muziekljst, terwijl ze bij je graf staan? Spotify heeft een nieuwe manier toegevoegd om muziek te delen. Je kunt een Spotifycode aanmaken van een muziekljst of een specifiek nummer, waarna dit met de app kan worden gescand. De code kun je delen op de rouwkaart, in een uitvaartboekje of bij je graf. Zie het als een soort qr-code, maar dan in de vorm van een geluidsgolf.

‘Muziek biedt troost, roept herinneringen op, ontroert, ontspant en geeft moed.’

Ondersteuning bij afscheid en rouw

MEER WETEN? AMMONIETUITVAART.NL/ACTIVITEITENAGENDA

In ons pand aan de Wilhelminalaan in Alphen aan den Rijn organiseren we met regelmaat verschillende bijeenkomsten die hulp en informatie kunnen bieden bij afscheid en rouw. Ons pand biedt de ruimte aan zowel kleine als grotere groepen. Thema's als het organiseren van een afscheid, natuurbegraven in Nederland, nalatenschap, orgaandonatie, de feestdagen en blijvende herinneringen aan een overledene komen aan bod. Hou onze activiteitenagenda op de

website in de gaten voor wat er zoal georganiseerd wordt. Deelname is kosteloos en geheel vrijblijvend. Je bent welkom om iemand mee te nemen.

Infomail

Wil je op de hoogte gehouden worden van wat wij organiseren? Meld je dan aan voor onze infomail door je naam en e-mailadres te sturen naar: info@ammonietuitvaart.nl

Rouwcoaching met inzet van paarden

TEKST GABRY DE VELD BEELD MET GABRY
MEER WETEN? METGABRY.NL

Gabry de Veld begeleidt samen met haar paarden mensen die door het verlies van een dierbare niet meer vrijuit kunnen leven, moe en verdrietig blijven en zich daardoor somber zijn gaan voelen.

Ze laat je mogelijkheden ervaren om het gemis aan te kijken, aan te raken. Bij haar manier van coachen zet ze paarden in als co-coaches. Gabry let op jouw reacties en de reacties van de paarden als je activiteiten met ze doet en speelt daarop in. Paarden hebben ook een hoog knuffelgehalte en dat doet iets fijns met je.

De stal staat middenin een oase van groen en rust. Als je voor een sessie komt, ben je altijd buiten. Weer of geen weer, alle elementen die de natuur te bieden heeft werken mee. Zo sta je letterlijk met je voeten in de aarde. De natuur geeft rust, helpt je te aarden. En de natuur geeft je energie.

Een doosje troost

MEER WETEN? GEMIVA-SVG.NL

Met aandacht gebakken door Lunchroom De Meerkoet en met liefde door ons uitgedeeld. In samenwerking met Lunchroom De Meerkoet in Alphen aan den Rijn bieden wij nabestaanden een Doosje Troost aan na een uitvaart. Leer & werkomgeving De Meerkoet is een project voor jongeren met talenten en een beperking. We zijn trots op deze

samenwerking! Het is mooi dat we elkaar hierin kunnen versterken. In het communitycentrum De Meerkoet heeft Gemiva-SVG een Leer & Werkomgeving. Locatie De Meerkoet maakt sinds 2015 onderdeel uit van Tom in de buurt. In het gebouw zit ook de Prismaschool. Dit is een school voor Voortgezet Speciaal Onderwijs (VSO). Leerlingen van Leer & Werkomgeving de Meerkoet ontwikkelen vaardigheden waarmee ze in de toekomst passend (begeleid) werk kunnen doen. Of de juiste vorm van dagbesteding kunnen vinden. MBO- en HBO-studenten spelen een belangrijke rol in het lesprogramma.

Je nalatenschap in de juiste handen

MEER WETEN? PIETER MEIJER, PWMEIJER.NL/EXECUTEUR

Een executeur is degene die je nalatenschap beheert, schulden betaalt en verantwoordelijk is voor de aangifte erfbelasting. Het beheer en/of de afwikkeling van een nalatenschap is een hele zorg die Pieter Meijer, als onafhankelijk executeur, graag op

zich neemt. In duidelijke taal legt hij uit waar je over na kunt denken en hoe je dat vast kunt leggen. Zeker als de onderlinge verhoudingen in de familie lastig liggen (of als u dat wilt voorkomen) is het verstandig om een onafhankelijk executeur te benoemen.

Liefdevolle woorden

MEER WETEN? EMMA BUDDING,
LIEFDEVOLLEWOORDEN.NL

Emma schrijft liefdevolle speeches, die de nabestaanden kracht geven tijdens het spreken bij een uitvaart. Liefdevol. Krachtig. Vanuit het hart. Met een vleugje humor als de gelegenheid daar ruimte voor laat. Persoonlijk afgestemd op dát wat de overledene bij leven zo mooi maakte. Jouw dierbare, in de essentie, omschreven in liefdevolle woorden.

Een eigen plek in de natuur

TEKST NATUURBEGRAVEN NEDERLAND BEELD NATUURBEGRAVEN NEDERLAND MEER WETEN? NATUURBEGRAVENNEDERLAND.NL

De natuur omarmt, geeft rust en kracht. Hier valt alles op zijn plaats. Onlosmakelijk zijn wij verbonden met onze natuur. Met de vrije keuze van een laatste rustplaats in de natuur geef je betekenis aan deze verbinding. Voor jou en voor de generaties die volgen.

Een natuurbegraafplaats is een natuurgebied waar begraven in de natuur mogelijk is. Leg je een plek vast op een natuurbegraafplaats, dan heb je voor eeuwig het recht om daar begraven te worden. Het grafrecht is namelijk voor eeuwig en hoeft dus niet verlengd te worden. Een natuurbegraafplaats is naast een natuurgebied vooral ook een plek van herinnering, bezinning en van rust.

Natuurbegraven Nederland wil de natuur in Nederland behouden, versterken én ontwikkelen en mensen laten genieten van de natuur. Verschillende bomen worden aangeplant voor een gevarieerd bos en door zorgvuldig maaibeheer krijgen

heide en bloemen de kans te groeien op de grasvelden. Wandelpaden door de bossen, langs de vennen en de open velden leiden je door de prachtige natuur. Jouw plek mag worden gemarkeerd met een vergankelijk houten gedenkteken. Op sommige plekken is het mogelijk een gedenkboom te plaatsen.

Waarom kiezen voor begraven in de natuur?

Een bezoek aan de natuur is niet alleen voor ontspanning, maar ook voor een diepere verbinding met die natuur en de wereld om ons heen.

Met begraven in de natuur kies je voor een blijvende verbinding met

de natuur wanneer de cirkel van het leven rond is. Je wordt weer één met de natuur.

De keuze voor natuurbegraven is een vrije keuze. Je kiest voor een plek die bij je past, waar je rust vindt en verbinding voelt.

Op de volgende pagina vind je een overzicht van de huidige natuurbegraafplaatsen die behoren aan Natuurbegraven Nederland. Daarnaast zijn er een paar in ontwikkeling.

- ⦿ Je krijgt alle ruimte en tijd om na te denken over de invulling van je eigen afscheid. Met een plek die behouden wordt door de natuur.
- ⦿ Je kunt zelf kiezen, maar ook je nabestaanden kunnen een plek voor je uitzoeken in de natuur.
- ⦿ Met jouw keuze voor natuurbegraven draag je bij aan het behoud van de natuur. Jouw plek zal voor altijd natuur blijven.
- ⦿ Reserveer je een plek op een natuurbegraafplaats, dan heb je voor eeuwig het recht om daar begraven te worden. Nabestaanden hoeven zich geen zorgen te maken over het verlengen van het grafrecht.

Natuurbegraafplaats Heidepol, Arnhem

Nabij Arnhem, aan de voet van het Nationale Park De Hoge Veluwe ligt Heidepol. Het kenmerkende heidelandschap van de Veluwe wisselt zich af met glooiende graslandschappen. De prachtige Beukenlaan en het Koningspad maakt nieuwsgierig naar de rijke historie van dit gebied.

Natuurbegraafplaats Maashorst, Schaijk

Natuurbegraafplaats Maashorst ligt in het gelijknamige natuurgebied Maashorst. Hier wordt oorspronkelijke natuur hersteld. Landbouwgrond heeft hier plaatsgemaakt voor rijke heidevelden, afgewisseld met bosdelen.

Natuurbegraafplaats Schoorsveld, Heeze

Ook op Schoorsveld is de natuur weer hersteld. Gelegen nabij de Strabrechtse Heide vind je hier vele soorten vogels in en rondom de open velden. De vennen bieden een thuis voor tal van fraaie plant- en diersoorten.

Natuurbegraafplaats Landgoed Mookerheide, Molenhoek

In het noordelijkste puntje van Limburg prijkt Landgoed Mookerheide met een overweldigende natuur en historie. Het bosrijke gebied tezamen met het jachtslot, de bijbehorende tuinen en de rijke geschiedenis zijn voor velen een geliefde plek in de natuur.

Natuurbegraafplaats Huis ter Heide, De Moer

Een verborgen parel aan de rand van Nationaal Park Loonse en Drunense Duinen. Samen met Natuurmonumenten wordt gewerkt aan het begin van het herstel van het cultuurhistorisch karakter van Huis ter Heide. Hier kunnen wandelaars genieten van een sterkere en meer gevarieerde natuur.

Hoe ziet een natuurbegraafplaats er uit?

Net zoals in ieder ander natuurgebied wandelen, fietsen en genieten mensen van de natuur om zich heen. Een natuurbegraafplaats is voor iedereen toegankelijk tussen zonsopgang en zonsondergang. Afhankelijk van het natuurgebied kun je worden begraven in het bos, aan de rand van het bos of bijvoorbeeld in het open veld. Kies voor een plek waar jij je thuis voelt, waar je wordt omarmd door de natuur om je heen.

Natuurbegraven: een eeuwenoud gebruik

Voor veel mensen is natuurbegraven een nieuw begrip. Toch is het een eeuwenoud gebruik om te worden begraven in de natuur. Het oudste natuurgraf in Nederland is gevonden in het tegenwoordige Hardinxveld-Giessendam. Ongeveer 7500 jaar geleden vond een vrouw hier haar laatste rustplek, bij een rivierduin, dichtbij een vroegere nederzetting van jagers-verzamelaars. De bekendste natuurgraven van Nederland zijn nog steeds te zien: de hunebedden in Drenthe en Groningen dienden als prehistorische grafkamers.

Eeuwigdurende grafurst

Een eigen plek in de natuur. Een laatste rustplaats met eeuwigdurende grafrechten. De plek die je vastlegt blijft voor altijd jouw plek.

Eeuwigdurende grafurst betekent bij Natuurbegraven Nederland voor nu en altijd recht op jouw laatste rustplaats in de natuur. Nabestaanden krijgen geen vragen over het verlengen van het grafrecht en het natuurgraf blijft voor altijd één met de natuur.

In een akte is het eeuwigdurend grafrecht van een natuurgraf vastgelegd. Hierin staan onder andere de coördinaten van jouw plek vermeld. Met deze akte teken jij bij leven, of een verwante bij jouw overlijden, individueel voor het recht om op deze plek begraven te worden. Natuurbegraven Nederland verplicht zich tot een natuurbegraving op de vastgelegde plek. Dit geldt voor iedere plek in de natuur op de natuurbegraafplaatsen van Natuurbegraven Nederland.

Op een natuurbegraafplaats is het aantal plekken waar een natuurgraf mogelijk is, vastgelegd. De natuur

heeft hierin een leidende rol zodat bomen de ruimte krijgen om te groeien en leefgebieden van dieren niet worden verstoord. De natuurbeheerders van Natuurbegraven Nederland zorgen ervoor dat het natuurgebied en de natuurgraven goed onderhouden en beheerd worden. Nadat de laatste natuurbegraving heeft plaatsgevonden, wordt het beheer van het natuurgebied overgedragen aan Natuurmonumenten en zal zij de natuurgebieden onderhouden.

Samenwerking met Natuurmonumenten

Natuurbegraven Nederland werkt nauw samen met Natuurmonumenten. Dit kan zijn in bestaande natuurgebieden van Natuurmonumenten waar verbetering mogelijk is, maar ook op andere plekken in Nederland die geschikt zijn om tot nieuwe natuur om te vormen.

Voorafgaand aan de ontwikkeling en realisatie van een natuurbegraafplaats wordt uitgebreid onderzocht of een gebied geschikt is voor natuurbegraven. De waarde van natuur is hierin altijd leidend. De staat van de natuur, de bodemsoort, de grondwaterstand en de kwetsbaarheid van de natuur spelen hierbij een grote rol. Alleen als natuurbegraven in het gebied leidt tot versterking van de natuur, wordt hier een natuurbegraafplaats gerealiseerd. In een plan wordt vastgelegd hoe natuurbegraven past in het natuurgebied en op welke manier dit wordt uitgevoerd en beheerd.

Natuurbegraven Nederland zorgt voor de inrichting en het dagelijks natuurbeheer, begraven in de natuur en ondersteuning rondom het afscheid. Na de laatste natuurbegraving neemt Natuurmonumenten de zorg en bescherming van het gebied weer over,

voor altijd. De keuze voor een natuurgraf draagt zo bij aan het behoud van deze natuur. Voor nu en voor de generaties die ons volgen. ☺

Kennismaken met een natuurbegraafplaats?

Een wandeling is de beste manier om een goede indruk te krijgen van de natuurbegraafplaats. Je kunt je inschrijven voor de wandelingen via de website van Natuurbegraven Nederland.

[NATUURBEGRAVENNEDERLAND.NL/ACTIVITEITEN/WANDELJEMEE](https://natuurbegravennederland.nl/activiteiten/wandeljemee)

HET TEAM

Thea van Tol

Uitvaartbegeleidster

Het is nog een beetje onwerkelijk, maar vanaf november 2022 ga ik van mijn pensioen genieten. Ik heb 19,5 jaar als uitvaartbegeleidster gewerkt. Ik ben begonnen bij een collega uitvaartonderneming, waar ik voornamelijk assisteerde. Na 9 jaar ging ik aan de slag bij Jacqueline Vegt. Daar heb ik echt het vak uitvaartbegeleiding geleerd en is de rust, de tijd, het luisteren naar de wensen van de familie heel belangrijk.

Je komt in moeilijke momenten bij mensen thuis en het is heel bijzonder dat zij je het volle vertrouwen geven. Je krijgt in een korte tijd een band met hen. Ik neem ze bij de hand en

help ze door de moeilijke dagen heen. Natuurlijk is dat mijn werk, maar je moet er wel je hart in leggen om dit werk te doen.

Ik probeer rust te scheppen als ik bij een familie binnenkom. Ik laat ze eerst hun verhaal vertellen en ik laat ze even landen. Daarna kunnen ze pas goed nadenken over wat ze willen.

Sommige mensen weten precies wat ze willen, anderen wat minder. Dat geeft niets, daar help ik dan bij. Er is geen haast bij. Het komt niet op een dag of een uur. En lukt het niet, dan kom ik de dag erna terug. Je moet je bedenken dat de meeste mensen soms al een heel traject achter de rug hebben.

Alles mag gezegd worden. Ik luister en soms komt daar ook een beetje humor bij kijken. Het kan ontspanning geven. Je moet wel heel voorzichtig zijn in

wat je wel en niet kunt zeggen. Wat je goed bedoelt, kan mensen kwetsen. Je moet dus wel goed inschatten waar mensen aan toe zijn.

Als een uitvaart voorbij is kom ik vaak nog een keertje langs om een praatje te maken en een kopje koffie te drinken, als mensen daar behoefte aan hebben.

Fijn vind ik dat wij als uitvaartbegeleiders alle tijd krijgen om een familie te begeleiden. Dat vind ik de grote kracht van Ammoniet Uitvaartbegeleiding. Nabestaanden hoeven nooit onder tijdsdruk keuzes te maken.

5 vragen aan Thea

- 1 Wat wil je als tip meegeven?**
Praat vooraf over je uitvaart. Denk erover na. Ga het gesprek niet uit de weg. Dat geeft je nabestaanden zoveel rust.
- 2 Wat vind je een top uitvaartlocatie?**
Een natuurbegraafplaats. Je lichaam teruggeven aan de natuur vind ik een mooie gedachte.
- 3 Wat is jouw levensmotto?**
Komt tijd, komt raad.
- 4 Heb je nagedacht over je eigen afscheid?**
Ja, mijn wensen zijn bekend bij mijn nabestaanden. Ik twijfel nog steeds tussen begraven en cremieren. Erover nadenken is iets wat ik regelmatig doe. Het bespreekbaar maken van mijn wensen vind ik heel belangrijk. Gelukkig kan ik daar met mijn gezin heel makkelijk over praten.
- 5 Je bent een echte Ammoniet als je...**
werkt vanuit je hart.

Kinderen en afscheid

TEKST EMMIE VAN DER HORST, MICHOU VAN DONK EN ZELFHULPORGANISATIE 'OOK' BEELD STOCKPHOTO

Vaak wordt gedacht dat kinderen te jong zijn om te begrijpen wat er gebeurt als iemand dood gaat en daardoor worden zij niet altijd bij een afscheid betrokken. Maar wees open en eerlijk tegen ze. Maak er geen taboe van.

We willen kinderen het liefst beschermen tegen het verdriet waarmee een verlies gepaard gaat. Maar de dood hoort nou eenmaal bij het leven. Bedenk dus wat je kinderen mee wilt geven als levenskunst.

In onze cultuur staan plezier en genieten vaak voorop. Maar het leven brengt niet alleen leuke dingen. En mensen zijn meestal sterk genoeg om verdriet en rouw te dragen. Sterker dan ze zelf van tevoren dachten! Daarom moedigen we ouders altijd aan om een vorm te zoeken om hun kinderen bij de uitvaart te betrekken.

Volwassenen begrijpen immers net zo weinig van doodgaan en moeten er ook mee leren omgaan. Er is niks mis met het delen van je verdriet met kinderen. Het is goed dat zij weten dat verdriet er mag zijn. Dat geeft aan dat iemand gemist wordt.

Het gaat erom dat je er met elkaar en voor elkaar bent. Zo maak je de angst ook niet groter dan het is. Het is namelijk veel angstiger als kinderen buitengesloten worden van wat er gebeurt. Het kan ze juist helpen om uit te leggen wat ze kunnen verwachten bij de uitvaart en de dagen daar naartoe. Laat kinderen weten dat ze bij je terecht kunnen met vragen. En zeg het ook eerlijk als je niet weet hoe iets zit.

Informeel of ze zelf wensen hebben voor het afscheid. Probeer ze daarbij alle ruimte te geven om er zelf over na te denken. Vul niet te snel in wat jij denkt dat je kind aan kan. Kinderen kunnen vaak beter omgaan met de dood en afscheid nemen, dan je denkt. Misschien vinden ze het mooi om een tekening te maken en bij de overledene te leggen. Eventueel kun je kiezen voor een kist waarop getekend en geschreven kan worden. Zo kan iedereen er een persoonlijke boodschap op kwijt.

Er zijn veel kinderboeken die gaan over doodgaan. Daar wordt in begrijpelijke taal uitgelegd wat het betekent en hoe je ermee om kunt gaan, met tekeningen die tot de verbeelding spreken bij kinderen.

Voor tips en advies rondom kinderen en afscheid kunt u bij ons terecht. Een aantal kinderboeken die helpend kunnen zijn liggen bij ons op kantoor. Loop gerust eens binnen om ze te bekijken.

Het overlijden van een kind

Hoe ontzettend wreed is het als een kind komt te overlijden en je dit als ouders mee moet maken.

Zelfhulporganisatie OOK (Ouders van Overleden Kinderen) bestaat uit allemaal ouders van een overleden kind. Zij helpen zichzelf en elkaar bij dit immense verdriet. Er is geen onderscheid in het verlies; het maakt niet uit op welke leeftijd je kind is overleden of op welke manier, je bent welkom.

Herkenning, troost en perspectief vormen het uitgangspunt. Je kunt terecht met je verhaal, keer op keer. Er is 1-op-1 contact mogelijk, maar OOK biedt ook gespreksgroepen, inloopmiddagen, wandelingen, lezingen, workshops en een landelijke

Wist je dat

...ook huisdieren rouwen bij het overlijden van een vertrouwd persoon? De band tussen huisdier en mens is vaak heel sterk. Na een overlijden liggen poezen of honden graag nog lang naast hun baasje. Het is zelfs een keer voorgekomen dat een poes uithaalde naar iedereen die dichtbij kwam. Pas toen ze het zelf tijd vond, ging ze weg en liet ze toe dat het vrouwtje werd gewassen. Ook honden kunnen helemaal van slag zijn door de dood van een huisgenoot. Het is voor een hond nodig om de dood te ruiken. Dan weet hij instinctief hoe het zit. Het is belangrijk om niet te vergeten dat huisdieren ook aandacht krijgen na een overlijden.

dag aan. Altijd informeel en veilig. Wanneer jij er behoefte aan hebt.

Alles draait om het in contact brengen van lotgenoten. Want een lotgenoot heeft vaak maar een half woord nodig om jouw gevoelens te herkennen en te begrijpen. Dat tref je bij vrijwel niemand anders aan.

Samen ontdek je dat het mogelijk is om verder te gaan. Dat er ondanks het verdriet toch ruimte kan komen voor nieuwe vreugde. Over gaat het nooit, maar verdriet om het een en vreugde om het ander verdragen elkaar op den duur wel, al lijkt dat moment soms ver weg. ☺

HET TEAM

Esther van Rooyen

Uitvaartbegeleidster

Na ruim 25 jaar ervaring in de ouderenzorg heb ik mijn hart gevolgd en de stap gemaakt naar de uitvaartbegeleiding.

De week na het overlijden staat in het teken van afscheid nemen, loslaten en het creëren van een laatste herinnering. Met betrokkenheid, liefde, geduld en zorg begeleid ik nabestaanden naar een passende,

mooie en een unieke uitvaart. Ik hou ervan om het tot in de puntjes te verzorgen, waarbij ieder detail klopt.

Daarvoor luister ik goed naar de wensen en verhalen die er zijn, wie hun geliefde was. Ik denk mee en kom met voorstellen om te laten zien wat er zoal mogelijk is. Mijn contact met de familie ervaar ik als persoonlijk, empatisch en professioneel. Het is een balans die mij aanspreekt in het werk wat ik met mijn hart doe.

Elke stap in het proces wordt zorgvuldig en in goed overleg genomen. Er is ruimte voor twijfels,

vragen en gevoelens. Ik stel me open en adviseer waar nodig.

Ik vind het bijzonder om nabestaanden in de meest kwetsbare periodes van hun leven te mogen ondersteunen. Op het afscheid moet je terug kunnen kijken met een goed gevoel, het kan troostend en geruststellend zijn.

5 vragen aan Esther

- 1 Wat wil je als tip meegeven?**
Neem vooral de tijd om afscheid te nemen en samen te zijn als een dierbare is overleden. Je hoeft niet gelijk te handelen.
- 2 Wat vind je een top uitvaartlocatie?**
Het Parktheater Alphen aan den Rijn, omdat je daar op een informele manier samen kunt zijn, met een hapje en een drankje. Er zijn volop mogelijkheden voor woord, beeld en geluid.
- 3 Wat is jouw levensmotto?**
Pluk de dag!
- 4 Heb je nagedacht over je eigen afscheid?**
Ja, mijn afscheid moet een feestje worden. Met alle mensen die dicht bij mij staan. Met muziek, samen zijn, zeeuwse bolussen, oliebolletjes en wijn.
- 5 Je bent een echte Ammoniet als je...**
met liefde, aandacht en betrokkenheid de naasten naar een mooi, persoonlijk en passend afscheid begeleid.

SPIRALEN IN DE NATUUR

UITGELICHT

De herinnering aan een uitvaart

Fotograaf Jean Paul Witteman legt een afscheid vast op een respectvolle en mooie manier.

TEKST JEAN PAUL WITTEMAN EN MICHOU VAN DONK BEELD JEAN PAUL WITTEMAN MEER WETEN? PHOTOSHOOT-JP.NL

De dag van de uitvaart gaat vaak in een roes aan je voorbij. Je kunt ervoor kiezen om de dag te laten fotograferen, zodat je op een later moment in alle rust naar de foto's terug kunt kijken. Het laat je bewust even stilstaan bij het afscheid, alleen of met elkaar. Ook

mensen die niet aanwezig kunnen zijn bij de uitvaart kunnen door het kijken van de foto's het afscheid achteraf meebeleven. Dit kan verhalen en herinneringen ophalen, wat fijn is omdat er dan nog gepraat wordt over de overledene. In uitvaartfotografie

vind ik puurheid en echtheid terug. Er zijn geen filters, er is geen regie. Het is eerlijk, open en oprecht. Met liefde en respect draag ik graag bij aan een tastbare en waardevolle herinnering van een uitvaart. ☺

Kisten, manden en opbaarplanken

INSPIRATIE

BEELD WIKKELGOED, UNIGRA, VAN WIJK UITVAARTKISTEN, AKIDIA, BEERENBERG MEER WETEN? VRAAG ERNAAR BIJ ONZE UITVAARTBEGELEIDERS

Van Wijk - Opbaarplank Eiken

Beerenberg - Wilgenmand

Wikkelgoed - Schaal van wilgentenen

Unigra - Carino Eiken

Akidia, Zavadi - Gepersonaliseerd - Veldbloemen

Beerenberg - Gepersonaliseerd - Klapprozen

Unigra - Uitvaartmand Rotan Eco rond

Unigra - Loop levende cocoon

Beerenberg - Dankbaar

Beerenberg - Dienstbaar

Unigra - La Linea wit

Van Wijk - Puur Natuur 204

Beerenberg - Dierbaar

Beerenberg - Betrouwbaar

HET TEAM

Barbara Raasveldt

Uitvaartbegeleidster

Na een bijzondere uitvaart te hebben meegemaakt die heel mooi en persoonlijk was, omdat de uitvaartbegeleider zo goed naar onze wensen had geluisterd, dacht ik: dit gun ik iedereen. Dat gevoel is zo sterk bij mij gebleven dat ik een uitvaartopleiding ben gaan volgen.

Na deze opleiding ben ik in de uitvaartbranche gaan werken en heb ik gedurende 7 jaar verschillende functies bekleed, met name achter de schermen. Het was een hele mooie tijd, maar toch bleef de wens om uitvaartbegeleidster te worden. Die overstap heb ik nu gemaakt. In een heel bijzondere tijd stap je het leven van mensen binnen en je helpt in een intensieve korte periode om gezamenlijk een uitvaart te verzorgen die bij de overledene past en waarbij de wensen en ideeën van de nabestaanden samenkomen.

Bij Ammoniet Uitvaartbegeleiding voel ik mij op mijn plek, omdat hier het vak uitgeoefend wordt vanuit het hart, met passie en hard werken.

5 vragen aan Barbara

1 Wat wil je als tip meegeven?

Er is vaak meer mogelijk dan je denkt, als het gaat om een afscheid. Dus durf te vragen, ook aan mensen om je heen. Als het gaat om locaties of de inhoud van een afscheid kan een uitvaartbegeleider je daar goede tips over geven en met je meedenken.

2 Wat vind je een top uitvaartlocatie?

De Oudshoornse Kerk, omdat je daar in overleg met de beheerders een afscheid kunt aankleden zoals je dat wilt en omdat er een 24-uurs familiekamer aanwezig is waarvan je de sleutel krijgt. De mensen van de Oudshoornse Kerk zijn warm en vriendelijk. Ze geven je hele persoonlijke aandacht.

3 Wat is jouw levensmotto?

Je kunt pas beter doen als je beter weet. Blijf daarom niet teveel in het verleden hangen bij dingen die je anders had willen doen. Wees niet zo streng voor jezelf.

4 Heb je nagedacht over je eigen afscheid?

Ja, ik wil graag onder een boom op een natuurbegraafplaats begraven worden. Ik vind het een fijn idee dat ik daar eeuwige grafrust heb. Mijn gezin is op de hoogte van mijn wensen.

5 Je bent een echte Ammoniet als je...

goed kunt luisteren, en vooral ook tussen de regels door, om te begrijpen wat mensen willen.

HET TEAM

Ine Roeleven

Kantoormedewerkster

Vanaf het begin van de uitvaartonderneming (toen het nog Uitvaartbegeleiding Jacqueline Vegt was) ben ik betrokken als ondersteuning van de uitvaartbegeleiders op kantoor.

Ik treed niet graag op de voorgrond, maar op de achtergrond voer ik taken uit die noodzakelijk zijn voor een goede begeleiding. Zo zorg ik voor de telefonische bereikbaarheid en bij het binnenkomen van een melding breng ik nabestaanden in contact met een collega uit ons team.

Rouwkaarten en liturgieën maak ik met liefde op voor families. Ik archiveer alle documenten en zorg ervoor dat de benodigde

kantoorpullen voorradig zijn. Daarnaast kunnen collega's altijd hun verhaal bij mij kwijt, om op adem te komen en om situaties te relativiseren.

De mooiste wades

INSPIRATIE

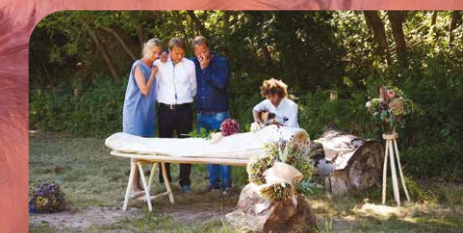
Zachte doeken en dekens, gemaakt van duurzame materialen, om een overledene mee in te wikkelen.

Wade met twee soorten wol (Koester.nu)

Handgemaakte vilten wade (Koester.nu)

Handgemaakte natuurlijke wades (Koester.nu)

Bio flanel wade (Wikkelgoed.nl)

Hennepwade (Wikkelgoed.nl)

Oudroze wafelstof (Viek-uitvaartkisten.nl)

Wade met roodborstjes (Viek-uitvaartkisten.nl)

Wade lichtblauw (Uitvaartwade.nl)

Wade terracotta linnen (Uitvaartwade.nl)

WADES

Doordat de lichaamscontouren van de overledene enigszins zichtbaar blijven, nodigt het uit om dichterbij te komen en aan te raken. En ook het sluiten van een wade is een zachte, natuurlijke handeling alsof je iemand toedekt met een warme en zachte deken.

UITGELICHT

Boekentip

Alles wat was

AUTEUR STINE JENSEN MEER WETEN? KLUITMAN.NL

'Alles wat was' gaat over afscheid. Afscheid nemen van een persoon, een situatie, een huisdier, een plek... Alle kinderen krijgen ermee te maken, maar hoe ga je ermee om? Aan de hand van herkenbare situaties, waargebeurde anekdotes en filosofische wijsheden geeft Stine kinderen inzichten en tips om met verlies of verandering om te gaan. Afscheid nemen kan zwaar zijn, maar ook mooi. Want wanneer je afscheid neemt van iets, komt er ook weer ruimte voor iets nieuws. 'Alles wat was' is een prachtig uitgevoerd boek voor jong en oud, met illustraties van Marijke Klompmaker.

Bloemenband

BEELD CHANTAL VAN RIEMSDIJK, UIT HET HART FOTOGRAFIE, HET DRAAGSTERSGILDE MEER WETEN? BLOEMENBAND.NL

Een alternatief voor het neerleggen van bloemboeketten op een kist is de Bloemenband. Dit is een op maat gemaakte band waar losse bloemen in kunnen worden gestoken. De band kan worden aangebracht op een open of gesloten kist/mand, maar ook op een urn of een boomstam bij de uitvaartlocatie. De Bloemenband mag, in overleg met begraafplaats of crematorium, mee naar de laatste rustplaats want het is volledig gemaakt van natuurlijke materialen. Een troostend gebaar en ogentroost voor alle aanwezigen, met deze omhelzing van bloemen.

Uitvaartlocaties Groene Hart

MEER WETEN? AMMONIETUITVAART.NL/INSPIRATIE

In dit boekje vind je tips voor bijzondere locaties in de omgeving van Alphen aan den Rijn, die geschikt zijn voor uitvaarten en condoleances. Op onze website kun je het boekje downloaden.

Een tastbare herinnering van kleding

BEELD ATELIER LIFE STORY MEER WETEN? ATELIER-LIFESTORY.NL

Je kunt kleding van een overleden dierbare wegdoen, of je kunt het koesteren en er iets dierbaars van laten maken. Wilma Korrel van Atelier Life Story helpt jou als nabestaande in tijden van verdriet, gemis en rouw door iets tastbaars te maken van kleding.

Niet alleen een plaid, een kussenhoes of een knuffel, ook elke andere verwerking van kleding die je wenst. Het maakt herinneringen tastbaar,

zodat jij je dichtbij kan voelen bij degene die is overleden. Het kan je letterlijk omarmen en troost bieden. Met absoluut vakwerk maakt Wilma er iets waardevols van.

Memories to keep

MEER WETEN? MEMORIESTOKEEP.NL

Ambachtelijke producten uit hout en/of andere materialen met een natuurlijke oorsprong. In de LittleWood® mini urn kun je as of een ander aandenken bewaren. Het biedt letterlijk en figuurlijk houvast.

Dicht op de huid

MEER WETEN? DICHTOPDEHUID.COM

Merel Morre is als dichter en tekstschrijver een echte koningin van het woord. Ze schrijft kernachtig, schraapt woorden die er niet toe doen, gebruikt graag taaltwists en kan niet zonder dubbele betekenissen. Zij heeft verschillende bundels uitgebracht met haar gedichten.

"Ik kijk, mik en hoop te raken. Met taal, met woorden en met veel zin."

Merel Morre

Haar zus, Klaartje van Leeuwen, is edelsmid. Samen begonnen ze een sieradencollectie onder de naam Dicht op de huid. Alle sieraden zijn gemaakt van zilver en stuk voor stuk uniek. Sommige dichtregels komen vaker terug. De structuur, letters en vlakjes verschillen steeds, waardoor elke ring, armband of hanger weer nieuw en anders is. Klaartje slaat de teksten er letter voor letter in en maakt ook handmatig structuur in het zilver.

Wist je dat?

Begeleiding en zorg voor ouderen

MEER WETEN? GELEGENHEIDMETZORG.NL

Veel ouderen zijn door hun zorgbehoefte beperkt en kunnen niet meer zelfstandig naar een uitvaart. Niet iedereen heeft iemand in zijn/haar netwerk die de mogelijkheid heeft hen te begeleiden en te verzorgen

tijdens een uitvaart. Anja van der Lee-van 't Wout, van Gelegenheid met Zorg, begeleidt ouderen met beperkingen en zorgbehoefte om naar een uitvaart te gaan, zodat jij jouw aandacht kunt geven aan het afscheid.

Gelegenheid met Zorg

Evertree

MEER WETEN? EVERTREE-NEDERLAND.NL

Evertree is een 100% biologische urn voor mens en dier die uit as een levensechte boom laat groeien. Het idee ontstond een paar jaar geleden toen de oprichters Christian Scherg, Helena en haar broer Andreas Hohnke, in Andreas' tuin zaten. Ze filosofeerden over het leven en de dood, onder de walnotenboom die Andreas en Helena's vader had geplant. De vader van Helena en Andreas was kort daarvoor overleden en Andreas vertelde hen hoezeer hij van deze boom hield omdat het hem elke dag aan zijn vader herinnerde. Zij zaten zwiingend omhoog in de boom te kijken en ineens was het daar: het idee dat uit de as van de overledene een levende herinnering in de vorm van een boom kan groeien. Er zijn verschillende maten beschikbaar. In de nieuwe, grotere Evertree-urn past de as van een overledene volledig.

HET TEAM

Susan Stolwijk

Kantoormedewerkster en aanspreekpunt asbestemmingen

Als ondersteunende kracht op kantoor sta ik mensen te woord, maak ik rouwkaarten, verzorg ik de administratie en de boekhouding. Daarnaast ben ik het aanspreekpunt voor asbestemmingen in onze winkel De Aandacht. Ik vind het fijn mensen te helpen met het vinden van een passend aandenken.

Een maand na de crematie kun je de as ophalen. Dan is nog niet altijd

duidelijk wat te doen met de as. Er zijn zoveel mogelijkheden als je zelf gaat zoeken. Ik begeleid mensen in hun zoektocht. Wat past bij de overledene, van welke kleuren hou je, wat staat mooi in je interieur, wil je een urn of liever een sieraad? Eerst drinken we rustig een kop koffie samen, om te horen waar ze aan denken, of er wensen en ideeën zijn. Veel mensen vinden het fijn om hun verhaal te doen, te vertellen over hun geliefde. Dat is heel waardevol.

In De Aandacht is er geen tijdsdruk. Mensen kunnen rustig nadenken over wat ik ze voorstel, het zelfs even aan de kinderen laten zien. Ik help met het verwerken van as in een urn of een sieraad, als ze dat willen. Het voelt

alsof de cirkel rond is wanneer iemand daarna met een mooie asbestemming naar huis gaat.

Het mooie aan het werk vind ik dat nabestaanden kunnen terugkijken op een uitvaart die ze, ondanks het grote verdriet, mooi vonden. Aandacht, zorg en de vrijheid om een afscheid vorm te geven zonder dat je vastzit aan wat hoort, dat is wat ik belangrijk vind. Jij mag het invullen zoals je wil en wij helpen je daarbij.

5 vragen aan Susan

1 Wat wil je als tip meegeven?

Het spreekwoord 'men lijdt het meest het lijden dat men vreest' is wat mij betreft een levensles. Je hebt geen grip op alles wat het leven je brengt, dus beweeg mee met wat er op je pad komt en maak er wat van. Maar vooral, vergeet niet om nu te leven en te genieten van alles wat er is.

2 Wat vind je een top uitvaartlocatie?

Er zijn zoveel mooie plekjes... Alles hangt af van het aantal personen, wensen en mogelijkheden per uitvaart.

3 Wat is jouw levensmotto?

Leef in het nu!

4 Heb je nagedacht over je eigen afscheid?

Bepoort. De grote lijnen weten mijn geliefden wel. Ik vind het heel belangrijk dat mijn gezin voor een groot deel zelf invulling kan geven aan mijn afscheid. Zij moeten verder na hun afscheid van mij en ik denk dat er ruimte moet zijn om er hun eigen gevoel in te leggen en er draai aan te geven. Ik heb alle vertrouwen dat zij dit met elkaar tot een mooi, bij hen én bij mij, passend geheel maken.

5 Je bent een echte Ammoniet als je...

dienstbaar kunt zijn naar families en collega's, vanuit je hart wilt werken, flexibel kunt zijn en niet schrikt van onregelmatigheid. Daarnaast moet je goed kunnen luisteren, meebewegen en aanvoelen wat een familie 'vraagt'. Niets is raar, je bent de uitvoerende tak van de wensen van de families.

UITGELICHT

Eigen invulling bij een afscheid

TEKST JEROEN VAN OPHOVEN EN JACQUELINE VEGT BEELD MICHOU VAN DONK
MEER WETEN? CREMATORIUMALPHENAANDENRIJ.NL

Crematorium Alphen aan den Rijn biedt alle dienstverlening rondom een afscheid. De voormalige aula van de begraafplaats – ontworpen door architect Dudok – is ruim twintig jaar geleden grondig verbouwd tot een multifunctioneel uitvaartcentrum. De verschillende ruimtes bieden de mogelijkheid voor een persoonlijke invulling van een afscheid. Of je nu de hond meeneemt naar een uitvaart, taartjes eet rondom de overledene in de familiekamer, de motor van je vader in de aula neerzet, een muziekkoor uitnodigt voor een live optreden, een ijskraam neerzet bij

de uitgang of een afscheid op zondag organiseert... er is veel mogelijk.

De ruimtes worden ook gebruikt voor dienstverlening bij een begrafenis op de naastliggende Oosterbegraafplaats. Deze unieke begraafplaats, aangelegd in 1930, is uitgegroeid tot een gedenkpark met prachtige oude bomen en sfeervolle paden. De begraafplaats is dagelijks open van zonsopgang tot zonsondergang. ☺

De Hospicegroep

TEKST JACQUELINE VEGT MEER WETEN? DEHOSPICEGROEP.NL

Kent u De Hospicegroep Alphen aan den Rijn Nieuwkoop? Zij vervullen een belangrijke sociale en maatschappelijke taak door vrijwillige en aanvullende (ook medische) zorg te geven in de laatste levensfase. Dit doen zij waar mogelijk thuis, maar er zijn ook twee hospicewoningen, in Alphen aan den Rijn en in Nieuwkoop. Het waardevolle van een verblijf in

de hospicewoning is dat de familie ontzorgd wordt, op bezoek kan komen bij hun familielid en mogen blijven eten of slapen. Zo is er ruimte om de tijd die er nog is op een betekenisvolle manier samen door te brengen. Minder bekend is dat de vrijwilligers van De Hospicegroep ook ondersteuning thuis bieden. Zij komen

dan een paar uur aan huis, zodat bijvoorbeeld de partner even rustig boodschappen kan gaan doen. Het hospice is niet meer weg te denken in deze tijd. Terecht dat de vrijwilligers in 2021 de vrijwilligersprijs hebben ontvangen van de gemeente Alphen aan den Rijn! ☺

Hier word ik gezien zoals ik ben

HERINNEREN

Wereldlichtjesdag

TEKST JACQUELINE VEGT BEELD MICHOU VAN DONK

MEER WETEN? [AMMONIETUITVAART.NL/WERELDLICHTJESDAG](https://ammonietuitvaart.nl/wereldlichtjesdag)

Op Wereldlichtjesdag worden er overal ter wereld, op de tweede zondag van december, kaarsjes aangestoken voor overleden kinderen. Hun namen worden genoemd en er worden gedichten voorgelezen. Iedereen is welkom om een lichtje aan te steken voor een kind dat gemist wordt. Of het nu kort geleden is, of jaren terug.

Wereldlichtjesdag is een betekenisvolle herdenking voor veel ouders. Om 19.00 uur lokale tijd worden er wereldwijd honderden lichtjes aangestoken. Ook mensen die zich nauw betrokken voelen, steken vaak een kaarsje aan. Samen zorgen we er op deze manier voor, dat er over de hele wereld, een hartverwarmend lint van lichtjes ontstaat. ©

Wereldlichtjesdag

In my dreams, you are alive and well
Precious child, precious child
In my mind, I see you clear as a bell
Precious child, precious child

In my soul, there is a hole
That can never be filled
But in my heart, there is hope
'Cause you are with me still

In my heart, you live on
Always there, never gone
Precious child, you left too soon
Though it may be true that we're apart
You will live forever, in my heart

In my plans, I was the first to leave
Precious child, precious child
But in this world, I was left here to grieve
Precious child, my precious child

In my soul, there is a hole
That can never be filled
But in my heart, there is hope
And you are with me still

In my heart, you live on
Always there, never gone
Precious child, you left too soon
Though it may be true that we're apart
You will live forever, in my heart

God knows I want to hold you
See you, touch you
And maybe there's a heaven
And someday I will again
Please know, you are not forgotten
Until then

In my heart, you live on
Always there, never gone
Precious child, you left too soon
Though it may be true that we're apart
You will live forever, in my heart

LIED WERELDLICHTJESDAG PRECIOUS CHILD, KAREN TAYLOR

HET TEAM

Michou van Donk

PR & Vormgeving

Zo'n 3,5 jaar geleden startte ik mijn eerste werkdag op kantoor bij Ammoniet Uitvaartbegeleiding. Maar dat was niet een totaal onbekend terrein voor mij.

Ruim dertien jaar eerder leerde ik Jacqueline kennen vanuit het reclamebureau dat ik samen met mijn man heb. We ontwikkelden een logo, een huisstijl en een website voor Jacqueline. En met de groei van haar team kwam ook de wens voor meerdere uitingen en foto's voor op de website.

De opdrachten waar ik destijds het meest voor voelde waren die

waarbij ik betrokken werd bij de meest persoonlijke verhalen en gebeurtenissen in iemands leven. Als het ging om een bruiloft, een geboorte, een ziektebeeld of een overlijden, stond ik heel dichtbij om te fotograferen en om in gesprek te gaan met de mensen voor het ontwerpen van iets passends. Dat heb ik altijd als iets heel bijzonders beschouwd. Er is niks mooiers dan mensen raken met iets wat hen emotioneert.

Toen ik moeder werd van twee kinderen besloot ik om minder te gaan werken. Zij verdienden veel meer aandacht dan ik ze op dat moment kon bieden. Het kostte me wel wat moeite om afstand te doen van mijn eigen onderneming, het werk dat nooit als werk voelde.

Maar het vinden van een nieuwe (parttime) uitdaging was gelukkig snel gevonden. Ik kreeg een plekje

in het team van Jacqueline. En daar voelde ik me gelijk op mijn plek. Als (reclame)vormgever zorg ik voor de website, social media kanalen, de nieuwsbrief, (rouw)kaarten, fotografie, fotobewerkingen en alles wat in de media verschijnt.

Als het gaat om kaarten, maak ik het liefst een ontwerp op maat met zorg voor persoonlijke details, passend bij de overledene. Een stapje extra maak ik graag, zodat een ontwerp nét even meer heeft dan verwacht wordt.

5 vragen aan Michou

- 1 Wat wil je als tip meegeven?**
'Normaal' bestaat niet. Denk niet na over wat gebruikelijk is, maar kies voor iets wat persoonlijk bij je past. Durf te vragen en laat je adviseren.
- 2 Wat vind je een top uitvaartlocatie?**
Een persoonlijk afscheid in eigen tuin.
- 3 Wat is jouw levensmotto?**
Maak het leven mooi.
- 4 Heb je nagedacht over je eigen afscheid?**
Ja, ik ben graag goed voorbereid en ik wil mijn nabestaanden daarin ontzorgen. In mijn wensenboekje

heb ik alles tot in detail opgeschreven. Ik wil mijn afscheid het liefst helemaal zelf vormgeven, zo ook de kaart. Ik zou een afscheid in de avond, met allemaal lichtjes, erg mooi vinden. Het afscheid wil ik graag in mijn eigen huis en tuin laten plaatsvinden, een informeel samenzijn in vertrouwde omgeving, zonder strikte begin- en eindtijden. Mijn nabestaanden kunnen dan zo lang als zij willen afscheid nemen.

- 5 Je bent een echte Ammoniet als je...**
gedreven bent met een passie voor het helpen van anderen en daarbij nét even een stapje meer wilt doen.

UITGELICHT

Omdenken, anders doen en uitdraaien

TEKST OMGEDRAAID EN MICHOU VAN DONK BEELD OMGEDRAAID MEER WETEN? OMGEDRAAID.NL

Het grafische duo van EVO print & design (Ricardo van Oeveren en Karin Buijs) kiest voor een andere naam, uitstraling en insteek die helemaal bij ze past.

Van 'EVO' naar 'Omgedraaid'. We gaan verder met dezelfde persoonlijke benadering en hoge kwaliteit die onze klanten gewend zijn, maar met meer focus op de zaken waar wij waarde aan hechten: meer grafisch design, meer duurzaamheid en meer van deze tijd.

Creatief en kwalitatief

Voor ons is design geen bijzaak, maar een hoofdzaak. Wij zijn gespecialiseerd in het maken van bijzondere producten die we speciaal voor een bedrijf ontwerpen en printen. Denk aan unieke huisstijlen, aantrekkelijke posters of overzichtelijke brochures. Voor Ammoniet Uitvaartbegeleiding verzorgen wij rouwdrukwerk op maat. We hebben onze eigen printers die geschikt zijn voor verschillende grafische toepassingen. Hierdoor kunnen we heel snel schakelen en zien we direct wat er uit de machine komt.

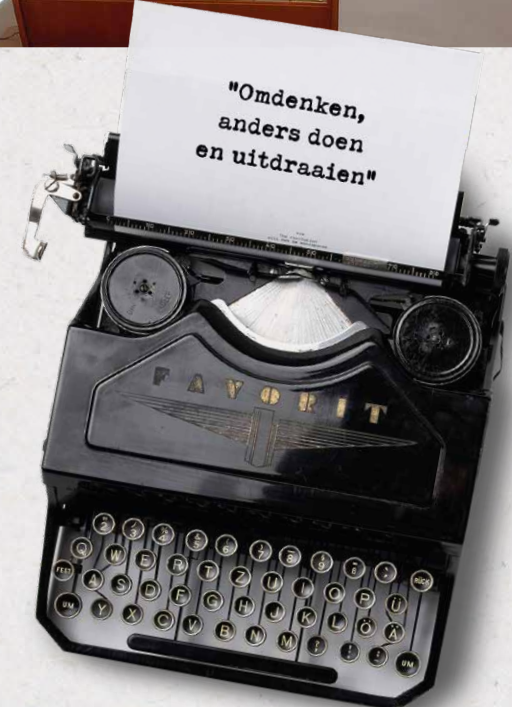
Duurzaam en groen

Wij vinden het onze taak om goed voor de wereld te zorgen, en dat betekent

dat we ook onze verantwoordelijkheid dragen om zo duurzaam mogelijk te printen. Daarom printen we bij Omgedraaid zo veel mogelijk op gerecycled papier; zwaar gebleekt papier komt er bij ons niet meer in. Het is iets minder wit, maar zeker niet minder mooi. We hebben bovendien weinig uitstoot, omdat onze machines zo milieuvriendelijk mogelijk zijn. Ook komen we allebei op de fiets naar de zaak en is onze koffie bijvoorbeeld biologisch.

Persoonlijk en eerlijk

Als we aan het werk zijn, gaan we er voor de volle honderd procent voor. We doen ons werk met veel plezier en energie, dat merk je! We hebben aandacht voor elke klant, groot of klein, en denken graag met je mee. Door de juiste vragen te stellen en goed te plannen en communiceren, helpen we je snel aan een passende oplossing. Heb je een vraag over de mogelijkheden? Voel je altijd vrij om binnen te lopen! ☺

OMGEDRAAID
CREATIE EN PRINT

UITGELICHT

Kunstwerken van bloemen

TEKST ANJA VAN ETTIKHOVEN BEELD MICHOU VAN DONK

MEER WETEN? ETTIKHOVENDECORATIE.NL

Anja van Ettikhoven (*Uitvaartbloemist Alphen aan den Rijn*) is gespecialiseerd in de verzorging van bijzonder bloemwerk rondom een begrafenis of crematie.

Anja is geïnteresseerd in het persoonlijke verhaal van nabestaanden en neemt hiervoor ruimschoots de tijd. Dit prikkelt haar om tot een creatie te komen waarin de overledene wordt herkend. Door haar zorgvuldige werkwijze hoopt zij te ontzorgen en bij te dragen aan een waardig en gepast afscheid.

Je kunt bij haar terecht voor traditionele en moderne rouwarrangementen, persoonlijke rouwarrangementen, rouwboeketten, rouwlinten, bloemarrangementen voor in een rouwkamer, kerk en aula. Maar ook voor losse bloemen, bedoeld als persoonlijk afscheid en strooibloemen.

Uitvaartbloemist Alphen aan den Rijn is 7 dagen per week, dus óók in de avonden en in het weekend, bereikbaar.

‘In bijzondere kunststukken vertaalt Anja de persoonlijkheid van de overledene.’

